

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo • svetovnih in domačih dogodkov

7. leto / številka 16

V Celovcu, dne 21. aprila 1955

Cena 1 šilling

Nov veter

Po praznikih se je mudilo avstrijsko vladno zastopstvo v Moskvi.

Z obeh strani so dali obisku svečano obliko in v napitnicah izpovedali, da hočejo pravzaprav vsi isto, namreč mir in blagostanje narodov, katere so govorniki zastopali. Avstrijskim ministrom so v Moskvi izkazali iste časti kakor predstavnikom velesil in povsem sodeč, je Sovjetska zveza avstrijskim zastopnikom tudi stavila dejanske ponudbe. Te ponudbe se nanašajo predvsem na nemško imetje v Avstriji, ki je sedaj že skoraj deset let v upravi takozvanih USIA-ja podjetij. Nadalje so Rusi proti posebni odškodnini pripravljeni Avstriji vrniti vse imetje podonavskega brodovja in nuditi olajšave tudi glede petroleja in bencina v Zistersdorfu. Te olajšave bi obstajale v tem, da bi se Sovjetska zveza zadovoljila z dobavami bencina za gotov čas in v določeni množini, kar pa bo treba v pogajanjih določiti. Nadalje je Sovjetska zveza pripravljena, da sprejme vojno odškodnino v znesku 150 milijonov USA dolarjev v blagu.

Vse to je bilo dogovorjeno v teku treh dni v Moskvi, ker je pač bila ta konferenca že preje dobro pripravljena. Vsakdo razume, da je to sporočilo v Avstriji izzvalo veliko zadoščenje in celo navdušenje in da listi v zadnjih dneh o Sovjetski zvezi pišejo v popolnoma drugačnem tonu. Do sedaj smo vedno brali in slišali, da je Sovjetska zveza edina ovira državne pogodbe.

Tako izgleda sončna stran velikega državnega obiska v Moskvi. Sovjetska zveza je vse to pripravljena dati NEUTRALNI Avstriji. Po sovjetskem pojmovanju nevtralnosti bi ta pomenila Avstrijo brez vsake vojaške zveze na Vzhod ali Zapad in Avstrijo brez slehernih vojaških oporišč. Seve bi poprej iz dežele odšle vse zasedbene čete.

Po vseh zunanjih znakih sodeč je tudi avstrijska vlada pripravljena zastopati stališče popolne nevtralnosti. Tudi avstrijsko ljudstvo bi tak položaj države pozdravilo, če bi ga bilo mogoče pri današnjem političnem položaju na svetu uresničiti. Tako politično in vojaško neodvisnost pa bi morale po sovjetskem načrtu zagotoviti vse velesile.

V zapadnem svetu sicer načelno niso bili proti obisku avstrijske vladne delegacije v Moskvi in so rezultate pozdravili. Vendar pa je zapadno pojmovanje avstrijske nevtralnosti nekoliko drugačno.

Amerika namreč zastopa mnenje, da mora Avstrija sama določevati in odločati, kaj bo napravila po podpisu državne pogodbe. Od Avstrije same naj bo odvisno, se li poveže politično in vojaško na eno ali drugo stran. Torej o avstrijski nevtralnosti naj ne odločajo velesile, marveč Avstrija sama. Po vsej miselnosti avstrijskega ljudstva pa bi bila seve avstrijska nevtralnost s srcem na Zapadu.

Kakor so v pojmovanju „demokracije“ na Zapadu in Vzhodu povsem različna gledanja, tako tudi o avstrijski nevtralnosti.

Po moskovskih dogovorih so odstranjene materialne ovire za avstrijsko državno pogodbo, verjetno pa se bodo velesile sprle ob vprašanje avstrijske nevtralnosti. Ne smemo namreč pozabiti, da je vprašanje avstrijske državne pogodbe zadeva ŠTIRIH VELESIL in Avstrije in ne samo Sovjetske zveze in Avstrije.

Avstrijska vlada se bo na vso moč trudila, da spravi velesile zopet k zeleni mizi. Po sedmih letih nemške in desetih letih zavezniške zasedbe Avstrija upravičeno zahteva, da tuje vojske odidejo.

Kakor pa smo zgoraj naglasili, bo ureditev avstrijskega vprašanja v celoti zavisela od sporazuma med Vzhodom in Zapadom. Če bodo avstrijsko vprašanje uredili, po sovjetski zamisli, bo seve to močno vplivalo tudi na nadaljnje zadržanje Nemčije.

Priprave za konferenco o Avstriji

„Vlada in nacionalni svet bosta v najkrajšem času povabila štiri velesile, da se pogodijo o avstrijski državni pogodbi,“ je izjavil zvezni kancler Ing. Raab na velikem zborovanju v St. Pöltnu po svojem povratku iz Moskve.

Sovjetski zunanji minister pa je poslal posebno noto trem zapadnim velesilam, v kateri jim sporoča zaključke moskovskih razgovorov ter predlaga, da se sestane konferenca štirih velesil in Avstrije, na kateri bi naj bila sklenjena in podpisana avstrijska državna pogodba. Za kraj konference predlaga Dunaj.

Odmev v Angliji...

Poročila o sovjetsko-avstrijskih posvetovanjih v Moskvi so bila ugodno sprejeta v Londonu. Ministrski predsednik Eden je

izjavil v parlamentu, da je njegova vlada vzela s posebnim veseljem na znanje predlog, da odidejo iz Avstrije vse zasedbene čete. V teku so živahna diplomatska posvetovanja med velesilami in čim bodo na razpolago podrobnejše novice, bo zunanji minister Mc Millan podal v spodnji zbornici posebno izjavo.

... in v Ameriki

Avstrijski poslanik v Washingtonu dr. Gruber je obiskal ameriškega zunanjega ministra Foster Dullesa. Tudi ameriška vlada je z veseljem sprejela novice o možnosti skorajšnjega podpisa državne pogodbe, vendar želi imeti bolj natančna poročila.

V dunajskih političnih krogih pričakujejo, da bodo zapadni zavezniki zavzeli enotno stališče o konferenci prihodnji teden.

Posvet azijskih in afriških narodov v Bandungu

V ponedeljek, dne 18. aprila, se je pričela konferenca azijskih in afriških narodov v Bandungu, letoviškem mestu v Indoneziji. Kot je znano, je Indonezija bila svoj čas holandska kolonija, ki je leta 1945 dosegla po kratkem, a krvavem boju svojo neodvisnost.

Konferenca se udeležuje 29 držav, ki so povečini nastale, podobno kot Indonezija, iz bivših kolonij evropskih držav. Je to prva velika konferenca črne in rumenega kontinenta in kot je pisana po barvi kože udeležencev, tako so pisana tudi politična mnenja, ki jih posamezne delegacije zastopajo. Poleg nacionalistov sede komunisti, poleg pristašev Vzhodnega in Zapadnega bloka tudi nevtalci. Ze iz vsega početka se vidi, da bosta imela glavno besedo indijski ministrski predsednik Nehru in kitajski zunanji minister Tchou En Lai, a med drugimi vidnejšimi udeleženci je treba omeniti egiptovskega diktatorja Nasserja in ministrskega predsednika Burme U Nu-ja. Vsega skupaj je prišlo v Bandung 600 delegatov in 400 novinarjev.

Inozemski opazovalci poudarjajo, da je ta konferenca viden zunanji znak, kako so se spremenile

politične razmere v Aziji in v Afriki. Značilno pa je, da je za časa kolonialnega gospodstva Evropejcev vladala velika sloga med črnimi in rumenim prebivalstvom, a sedaj, ko so dosegli politično neodvisnost, se pojavljajo med njimi nesoglasja, ki izvirajo iz nasprotujočih si interesov posameznih novonastalih držav in bo naloga te konference, da ta nasprotja uglaadi, čeprav uradni programi govori predvsem o potrditvi solidarnosti azijskih in afriških ljudstev ter o pomoči, ki jo hočejo nuditi ljudstvom, ki so še ostala pod jarmom kolonialnih sil.

Konferenco je otvoril indonezijski državni predsednik Dr. Sukarno, ki je rekel: „Ljudstva Azije in Afrike so povzdignila svoj glas, in svet je prisluhnil! 1.400 milijonov ljudi hoče svoje sile posvetiti miru.“ — Na prvi seji so sklenili, da bo uradni jezik konference — angleški, ki ga vsi znajo. Izgleda, da jim je kolonializem vendarle zapustil tudi nekaj koristnega. — Značilno je, da je morala indonezijska vlada zastražiti mesto z vojaštvom, da prepreči vdor v mesto nekaterih upornih plemen, ki so v boju s centralno vlado.

Uradno poročilo o razgovorih v Moskvi

O obisku avstrijske vladne delegacije v Moskvi je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

„Od 12. do 15. aprila 1955 so bili v Moskvi razgovori med avstrijsko in sovjetsko vladno delegacijo, ki so potekali v prijateljskem duhu. Kot rezultat teh razgovorov ugotavljata vladi Sovjetskih republik in republike Avstrije, da obe smatrata za zaželen čim hitrejši zaključek državne pogodbe o obnovitvi neodvisne in demokratične Avstrije.

Avstrijska delegacija je zagotovila, da v smislu izjav, ki jih je podala na konferenci v Berlinu leta 1954, republika Avstrija ne namerava pristopiti k nobenemu vojnemu zavezništvu in tudi ne dovoliti nobenih vojaških postojank na svojem ozemlju. Avstrija bo nasproti vsem državam vodila politiko neodvisnosti, ki bo zagotovila izpolnitev te izjave. Sovjetska vlada pa izjavlja svoj pristanek, da potem, ko stopi v veljavo državna pogodba z Avstrijo, zasedbene čete štirih velesil zapustijo deželo najpozneje do 31. marca 1955. Glede izjave vlad Združenih držav Amerike, Francije in Anglije z dne 5. aprila 1955 o njihovih naporih za čimprejšnjo sklenitev avstrijske državne pogodbe pa izražata vladni odposlanstvi Avstrije in Sovjetske zveze upanje, da sedaj obstojijo možnosti za sporazum med štirimi velesilami in Avstrijo glede ureditve avstrijskega vprašanja. Sovjetsko odposlanstvo je nadalje sporočilo, da je v smislu svojih izjav na konferenci v Berlinu leta 1954 pripravljeno sprejeti v celoti v blagovnih do-

bavah 150 milijonov dolarjev, ki ji gre po členu 35 državne pogodbe (protivrednost takozv. „nemškega premoženja“). Op. ured.)

Sovjetska vlada je tudi izjavila, da je poleg že predvidene izročitve „nemške imovine“ v sovjetski zasedbeni coni Avstrije v avstrijske roke takoj, ko stopi državna pogodba v veljavo, pripravljena v to predajo vključiti tudi premoženje Donavske paroplovne družbe z ladjedelnici v Korneuburgu in z vsemi ladjami ter pristaniškimi napravami proti primerni odškodnini.

Nadalje je pripravljena, da vse pravice, ki ji na podlagi § 35 državne pogodbe pritečejo na petrolejskih poljih in obratih, ki predelujejo mineralna olja, vključno Družbo za trgovino s produkti mineralnih olj (OROP), odstopi Avstriji proti dobavi gotove količine surovega petroleja, ki bo pozneje sporazumno določena.

Poleg tega je bil dosežen sporazum, da se bodo v bližnji bodočnosti začela pogajanja za upostavitve normalnih trgovinskih odnosov med Avstrijo in Sovjetsko zvezo.

Sovjetska delegacija je sporočila Avstrijcem, da je prezidij vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze pristal na to, da vzame v dobrohoten pretres prošnjo avstrijskega zveznega predsednika dr. h. c. Theodorja Körnerja za povrnitev v domovino Avstrijcev, ki odslužujejo kazni na podlagi sodb sovjetskih sodišč. Po odhodu sovjetskih zasedbenih čet iz Avstrije ne bo ostal na ozemlju Sovjetske zveze noben avstrijski državljani, bodisi vojni ujetnik ali civilna oseba.“ (APA)

K R A T K E V E S T I

Iz Budimpešte poročajo, da je bil odstavljen dosednji predsednik madžarske vlade Imre Nagy in je bil na njegovo mesto postavljen dosednji podpredsednik Andras Hegedüs.

Ze več mesecev je časopisje komunistične stranke napadalo Nagy-ja in mu očitalo, da je s svojim delom povzročil „veliko škodo ljudski demokraciji in socialnemu napredku“. Nagy je bil pristaš iste politike, kot jo je v Sovjetski zvezi zastopal Malenkov v nasprotju s Hruščevim. Z zmago Hruščeva in Bulganina v Sovjetski zvezi se je zamajal tudi Nagyjev stolček. Tako je postal popoln gospodar položaja njegov stari nasprotnik Matjas Rakosi, glavni tajnik komunistične stranke.

Albert Einstein, učenjak, ki je s svojo relativnostno teorijo prinesel revolucijo v moderne naravne znanosti in je bil glavni teoretik atomske energije, je umrl 19. aprila v Princeton, USA. — Na podlagi njegovega predloga je med zadnjo vojno predsednik Združenih držav Roosevelt odločil, da začnejo poskuse za zgraditev atomske bombe.

Ameriške oblasti so odklonile sovjetsko zahtevo po izročitvi češkega obmejnega policaja Jana Fojtika, ki se je zatekel v Zapadno Nemčijo in je pri pobegu ustrelil nekega svojega tovariša.

„Länderbank“ na Dunaju je objavila, da bo izplačevala vloge na hranilne knjižice, ki so bile izdane od njenih podružnic na Češkoslovaškem in v Mariboru pod naslednjimi pogoji: Lastniki hranil. knjižic morajo biti avstrijski državljani ali pa brez državljanstva in njihovo premoženje ne sme biti podvrženo določbam o nemški imovini v Avstriji. V skladu z določbami zakona o zaščiti avstrijske valute bo lastnikom izplačano 40% v dvoletnih zveznih zadolžnicah 1947, a preostalih 60% pa pripade državi.

„Velikonočna“ kontrola v Urfar-ju. Med 11. in 13. aprilom so na demarkacijski črti na mostu v Linz-Urfar ustavljali vse avtomobile z inozemskimi značkami. Večino so jih zavrnili nazaj proti Linzu. Povod za ta ukrep je baje dal nek ameriški avtomobil, ki je prešel most, ne da bi se ustavil pri kontrolni postaji.

Učitelji v Italiji in v Trstu so štrajkali dva dni in sicer 31. marca in 1. aprila, seveda v veliko veselje šolarjev. Lahko se reče, da so si to pot bili učitelji in šolarji edini. Učitelji so zahtevali povišanje plač.

Major Puskas, svetovno znani nogometaš in član madžarske državne nogometne reprezentance, si ne upa na Dunaj. Kot poročajo dunajski listi, je žogobracjači major zapleten v neprijetno tihotapsko zadevo in bi ga dunajska policija zaprla, čim stopi na dunajsko tla. Poprej je večkrat prišel na Dunaj in se je očitno zelo dobro imel. Madžarski listi so zato napovedali, da Puskas ne bo igral na meddržavni tekmi Avstrija-Madžarska dne 24. aprila na Dunaju.

Papež Pij XII. zopet bolan

Iz Rima poročajo, da se je zdravstveno stanje sv. očeta znova nekoliko poslabšalo. Za sedaj pa ni v nevarnosti njegovo življenje.

ANGLEŠKI DIPLOMAT V CELOVCU

Angleški poslanik in namestnik visokega komisarja za Avstrijo na Dunaju, Mr. Malcolm je dne 18. aprila obiskal Celovec in imel v veliki sejni dvorani mestne hiše predavanje „O moderni britanski kolonialni politiki“ pod okriljem Avstrijsko-angleškega društva.

Naslednji dan se je zglasil tudi pri deželnem glavarju g. Wedenig-u., s katerim se je zadržal v dolgem in prijateljskem razgovoru o različnih važnih vprašanjih. Govorila sta tudi o izpraznitvi stanovanj, ki jih imajo zasedene okupacijske oblasti in je poslanik izrazil upanje, da bo to vprašanje dokončno rešeno obenem s podpisom državne pogodbe.

Politični teden

Po svetu ...

Na Kitajskem ...

Po končani rdeči revoluciji in meščanski vojni se je pričel utrjevati komunistični režim in izvajati svoj program. Seve tudi rdeči pravki niso vsi bili istega mnenja in je tako moralo priti do gotovih razprtij med voditelji samimi. Stali sta si dve vodilni glavi nasproti. Na eni strani Kao-Kang in na drugi strani Mao-tse-tung.

Kao Kang je bil zagovornik komunistične poti, ki naj bi v vsakem pogledu posnemala razvoj v Sovjetski zvezi in bila torej v celoti ponavljanje sovjetskega poskusa z vsemi dobrimi in slabimi izkušnjami. Mao-tse-tung pa je odločno zastopal stališče, da je kitajska revolucija nekaj svojstvenega in mora hoditi svojo, to je kitajsko pot razvoja. Medtem ko so bili nosilci sovjetske revolucije predvsem industrijski delavci, so na Kitajskem bili v prvih vrstah revolucije kmetje, ki so se borili za lastnino zemlje. Iz tega dejstva je torej izhajal Mao-tse-tung potrebo po lastni poti, ki naj bi se pretežno ozirala na kmeta in njegove zahteve.

Iz tega različnega gledanja domačih potreb je prišlo na Kitajskem do prve partijske čistke, ki je požrla brezpogojnega zagovornika Sovj. zveze Kao Kang-a. Tako je sedaj Mao-tse-tungu pot dela in načrtovanja prosta. Seve se v tej zvezi pojavlja tudi vprašanje, če ne bo taka notranjepolitična in predvsem gospodarska preusmeritev režima dovela tudi do ohladike razmerja do Sovjetske zveze. Čeprav seve gospodarska moč rdeče Kitajske še nikakor ne dosega gospodarske sile Sovjetske zveze, je vendar važno že dejstvo, da ima Kitajska skoraj trikrat toliko prebivalcev kakor Sovjetska zveza. Tako se v tem delu sveta lahko čez noč pojavijo problemi, ki bi ustvarili povsem nov politični položaj.

In sprememba v Angliji ...

Kakor smo že v zadnji številki poročali, je postal Churchillov naslednik Antony Eden. Po prvih poslih, ki so bili v zvezi s spremembo vlade, je novi ministrski predsednik napovedal zadnji petek po radiu razpust angleškega parlamenta in nove volitve za 26. maj 1955. Zadnje parlamentarne volitve so bile na Angleškem leta 1951. Takrat so konservativci dobili malenkostno večino in prevzeli vlado. Sedaj pa je novi predsednik vlade smatral za nujno, da dobi na volitvah ali potrdilo za svojo politično pot ali pa propade in ga nadomesti delavska stranka. Vse pa kaže, da bodo konservativci po vsej verjetnosti zmagali, ker so dobili znatno večino pri nadomestnih volitvah v raznih krajih Anglije v zadnjih mesecih in ker ima Delavska stranka velike notranje težave s svojim levičarskim krilom okoli poslanca Bevan-a.

Že od 25. marca pa je v Londonu stavka tiskarniških delavcev, tako da listi ne morejo izhajati. Stavka 700 strokovnjakov je povzročila brezposelnost 25.000 drugih delavcev, ki so istotako v tej stroki zaposleni. Seve je to tudi huda gospodarska izguba za založnike listov, ki že skoraj mesec dni nimajo dohodkov, pač pa so stroški kljub vsemu visoki. Ravno v tem času časnikarske stavke pa so bili politični dogodki velike važnosti, kar bi tudi za politične liste pomenilo nov vir dohodkov: Odstopil je predsednik Churchill in avstrijska vladna delegacija se je mudila v Moskvi. Ta dva dogodka sta verjetno najvažnejša v zadnjih tednih.

Francozi še vedno želijo ...

Uspešni razgovori avstrijskega odposlanca v Moskvi so dali Francozom zopet pogum, da se znova trudijo doseči pristanek Amerike in Anglije za razgovore zastopnikov vseh velesil. Po vsej verjetnosti bi Francozi raje videli v svojem nemškem sosedu nevtralnno državo kakor pa dve oboroženi Nemčiji. Da podprejo svojo zahtevo po taki konferenci, bo francoski zunanji minister Pinay potoval 21. aprila za en dan v London, da se o teh vprašanjih pogovori z britanskim zunanjim ministrom Mac Millan-om.

Francozi so sicer odobrili pariške dogovore o zopetnji oborožitvi Nemčije, vendar se še nekam obotavljajo, da bi izročili tozadevne listine, kar Amerika zahteva kot predpogoj razgovorov o predpripravi konferenčne zastopnikov velesil.

Dne 29. aprila pa bo Pinay potoval v Bonn, kjer se sestane s kanclerjem Adenauerjem zaradi razgovorov v zvezi s Posar-

jem. Za te razgovore pa hoče imeti Pinay popolno jasnost o angleškem stališču, ker se bo razgovor o morebitni konferenci zastopnikov velesil udeležila tudi Zapadna Nemčija.

Napetost se stopnjuje tudi v Argentini

Že pet mesecev traja spor med vlado in Cerkvijo. Zadnji četrtek je vlada „prehodno“ prepovedala celo pouk verouka na javnih šolah in ta ukrep utemeljila z „upravnimi“ težavami. Vladno časopisje sedaj zahteva ločitev Cerkve od države, kakor je to urejeno v celji vrsti južnoameriških držav.

Italija ni navdušena ...

Italijani niso posebno navdušeni nad načrti, da bi postala Avstrija v Srednji Evropi nevtralna država. Na ta način bi namreč bila ogrožena italijanska severna meja ob nevtralni Avstriji, kar Italija smatra za posebno nevarnost. To mnenje sta v velikem tednu posebno naglašala tudi italijanska zastopnika, ki sta bila na obisku v Ameriki, namreč ministrski predsednik Scelba in zunanji minister. To italijansko mnenje je našlo v Ameriki veliko razumevanje.

... in pri nas v Avstriji

Za desetletnico ustanovitve druge avstrijske republike je postalo zelo živahno. Na Vzhodu so se tokrat pokazala dobra znamenja in zgleđa, da bo morda

Avstrija postala res svobodna.

Z nepričakovano ugodnimi uspehi, o katerih poročamo podrobneje na drugem mestu, se je iz Moskve vrnila avstrijska vladna delegacija. Ozračje, v katerem so potekala pogajanja, je bilo zelo toplo in prijazno. Ravnali so s šefom naše vlade kot s predstavnikom suverene države. Pogajanja so tekla, kot izgleda, zelo gladko in so morala biti že prej po diplomatski poti dobro pripravljena.

Vladno delegacijo so ob povratku domov na Dunaju slavnostno sprejeli. Iz vseh strani so prihajale pozdravne brzojavke. Vse to je kazalo, da imamo tako rekoč „državno pogodbo“ že v žepu. Temu seveda ni tako, ker je treba še podpisati vseh štirih velesil. Vendar prevladuje optimistično gledanje, da zapadne sile glede garancije proti „Anschlussu“ in zaradi nevtralizacije ne bodo delale težav.

O poteku pogajanj je delegacija poročala celotni vladi in predsedstvu obeh koalicijskih strank. Tudi parlament bo še o tem razpravljal. Zunanji minister pa je, tako so poročali, pridno sproti obveščal zapadne sile o poteku in izidu razgovorov oz. pogajanj.

Pravijo tudi, da hoče zvezni kancler inž. Raab še naprej

dajati iniciativo,

da bo končno uspelo spraviti vse štiri k posvetovalni mizi in doseči podpise. Zato bo tudi znanprej diplomatska aktivnost Avstrije zelo živahna, tokrat pač na Zapadu, da tudi tam doseže pristanek.

Pogajanja v Moskvi

so vplivala kakor topel pomladanski dež na javno mnenje glede odnosov do Rusije. Tudi v krogih, kjer človek tega že sploh ni bil več vajen, so začeli govoriti o sovjetski zasedbeni oblasti nekako tako ugodno

kot leta 1945. Avstrijsko-sovjetsko društvo je na novo zaživel in so bile predstave sovj. filmskega tedna precej obiskane. Deželni glavarji so vsepovsod naslovili ob tej priliki pozdravna pisma in voščili filmskim tednom obilo uspeha z željo, da bi pripomogli do udrditve miru in dobrih odnosov.

Po čudnem naključju pa so Sovjeti v tem času aretirali

avstr. ministra dr. Illig-a.

Ta je namreč hotel z balonom iz Dunaja v Salzburg, pa je moral zaradi slabega vremena prisilno pristati v Brucku na Leithi. Tamošnji sovjetski zasedbeni organi so ga aretirali. Ko so se prepričali, kdo je aretirani gospod, so ga velikodušno pogostili, se prijazno oprostili in ga po par urah izpustili. Seveda je bila to nerodna zadeva, ki se je pripetila ravno v času, ko je vsa sovjetska diplomacija Avstrijo na vse „viže“ snubila.

Avstrija se je sprla

z UN-komisijo za begunce zaradi pomoči, ki naj bi jo ti dobili. Vse je kazalo, da je stvar v redu. Domenili so se namreč bili, da bo UN-komisija prispevala v ta namen 31 milijonov šilingov, Avstrija pa 80 milijonov. Na tej podlagi je Avstrija že odobrila kredite. Zdaj pa je nenadoma prišlo sporočilo, da bo UN-komisija prispevala samo 15 milijonov šil., pa še ti menda niso zagotovljeni. Kdo naj zdaj plača? Zadeva je precej košljiva; škodo pri tem pa bodo zopet trpeli begunci, ki so mogoče že dobili kakšen denar in ne vedo, kako bo, če ga bodo navsezadnje morali vrniti!

Zadnje čase je bilo veliko govora o tem, kako sanirati državne železnice. Minister Waldbrunner je navajal, da bo treba nujno najti neko pot, in da bo morala država na vsak način tudi naprej stalno nekaj prispevati. Pri tem je opozoril na to, da država vzdržuje ceste in da je naravno, da tudi pri železnicah vsaj za proge nekaj doplača. To je vsekakor razumljivo, saj imajo ravno gospodarski krogi interes na tem, da je prevoz na železnici poceni, ker to končno vpliva na cene industrijskih izdelkov. Zato oni niso proti temu državnemu prispevku za sanacijo; opozarjajo pa n. pr. na to, da je nevarno stanje osebja železnic, ki imajo le 69.692 aktivnih delavcev in nastavljenec, penzionistov pa kar 88.908.

V teku je

posojilo za izgradnjo velikih elektrarn.

Ob tej priliki je deželna vlada skupno z Dravskimi elektrarnami sklicala tiskovno konferenco. Direktor Dravskih elektrarn inž. Werner je podrobno utemeljil, da so je na Koroškem treba na polju električne energije že veliko dela. V prvi vrsti je treba dogotoviti elektrarno Kreuzeck-Reisseck, ki bo druga največja te vrste v Avstriji. Važna je predvsem zato, ker bo dajala, tako kakor Kaprun, električno energijo tudi v zimskih mesecih. Da premostijo težave, ki se pojavljajo pozimi, bodo povečali tudi kalorično centralo v St. Andražu v Labodski dolini. Inž. Werner je podrobno utemeljil, da so pri St. Andražu še takšne zaloge premoga, da se bo obrat vsekakor še za dolga desetletja izplačal.

Tudi pri Velikovcu bodo začeli pripravljati dela za tretjo dravsko elektrarno na koroških tleh. V dolini Malte pa nameravajo zgraditi centralo, ki bo menda še večja kakor Kaprun in bo služila v glavnem za proizvodnjo toka pozimi. Vendar ta načrt šele pripravljajo.

Dr. Jobst je zmagal

Že nad leto dni teče proces med koroško elektrodružbo KELAG in advokatom dr. Jobstom za odvetniški honorar.

Kakor znano, je bil dr. Jobst svoj čas član deželne vlade in kot tak tudi finančni referent Koroške. V tej svoji službi je moral tudi sodelovati pri prevzemu raznih krajevnih elektrarn po elektrodružbi KELAG. Ko je dr. Jobst izstopil iz deželne vlade, je predložil elektrodružbi KELAG račune za vse opravljeno delo. Iz tega dejstva je nastal proces, ki je že enkrat šel do najvišje instance in bil potem zopet vrnjen na prvo mesto k deželnemu sodišču v Celovcu, da še enkrat določi višino honorarja, ki ga je zaslužil dr. Jobst za svoje delo, dejstvo zaslužka pa je upravno sodišče potrdilo.

Deželno sodišče je sedaj ponovno izdalo razsodbo, da znašajo ti zaslužki dr. Jobsta v celoti 690.000 šilingov in še dodatno 4 odstotke obresti od 31. marca 1953. Te obresti za dve leti znašajo zopet 75.000 šilin-

gov. KELAG mora plačati tudi stroške procesa v višini 89.000 šilingov. Poleg dr. Jobsta se tudi davkarija veseli tega rezultata pri procesu, ker bo gotovo zaslela vsaj polovico honorarja. Mi vsi pa bomo plačevali!

Medved v gosteh na Koroškem

Dne 4. aprila so orožniki na obhodu v obmejnem področju Rjavce in Zelenice našli na sveže medvedje sledove v bližini Ljubelja. Izgleda, da je toplo pomladansko vreme letos zgodaj zdramilo kužuharja iz zimskega spanja. Gozdarji so ugibali, kaj naj bi tega izrednega gosta privedlo preko meje, in so se čez nekaj dni podrobneje ogledali sledove. Ugotovili so, da je moral biti precejšen korenjak, kajti odtisi njegovih šap v snegu so merili skoraj 30 cm. Izgleda pa, da stric kosmatinec ni prišel čez mejo iz „političnih razlogov“, ker se je sled čez nekaj časa obrnila nazaj na jugoslovansko stran.

Resnica o St. Jakobu

„TO NE SPADA SEM“

Tako je trdil predsednik „Zveze slovenskih izseljencev“. Zadnjič smo poročali, da se „Slovensko šolsko društvo“ tako malo zaveda svoje naloge, da goni šolske sestre iz šentjakobske šole. Šentjakobčani sami so na občnem zboru Izseljeniške zveze zahtevali, da se ta zveza zavzame za šolske sestre, ki so bile po nacistih še dalj časa izgnane iz doma kakor drugi izseljenci. Velika večina izseljencev je z ogorčenjem slišala to poročilo in zahtevala, da „Zveza slovenskih izseljencev“ zaščiti tudi šolske sestre. Če misli g. predsednik Gröblacher, da morajo izseljenci samo poslušno prikimavati takemu brezvestnemu početju, potem se zelo moti. „To so dejstva“, pravijo! „Šolske sestre so od leta 1945 koristile Narodno šolo in kmečko posest 15 hektarjev.“

V resnici pa so šolske sestre Narodni šoli in kmečki posesti 15 hektarjev vseh deset let dodajale še delo in znanje desetih sester, da je bilo mogoče voditi gospodinjstvo šole, v katero so koroški Slovenci z velikim upanjem pošiljali svoja dekleta, kjer so jih sestre vzgajale za pridne gospodinjke in krščanske slovenske matere. Torej so sestre vršile delo, za katero je bila šola ustanovljena in so bile za to delo tja od ustanovitve poklicane. To pa seve sedanjim funkcionarjem „Slovenskega šolskega društva“ ni prav. Oni hočejo to delo uničiti.

Še ena značilnost. Ko je neki častitljiv gospod izvedel, kaj namerava „Slov. šolsko društvo“ napraviti v St. Jakobu, je zahteval pojasnilo od g. dr. Mirta Zwitterja. G. dr. Mirt Zwitter pa mu je utajil, da bi sploh kdo hotel izgnati šolske sestre. Dejstvo pa je, da že predtem g. dr. Mirt Zwitter ni samo sestram sporočil te svoje zahteve, marveč je tudi pripovedoval različnim ljudem, da bo prav kmalu prišel v St. Jakob „nune ven metat“.

Še o priznanju pripora izseljencem

Mi bi v tej zvezi hoteli poudariti nerazumljivo postopanje socialnega ministrstva, — vodj ga socialist — ki je odklonilo priznati taboriščem značaj pripora na podlagi izjav nacističnih „taboriščnih sester“. Neodgovorno pa se nam zdi s strani Zveze slovenskih izseljencev, da se funkcionarji niso zadosti potrudili dobiti tudi druge resnične podatke o teh taboriščih. Saj se je prve dni novembra 1954 mudil na Koroškem bivši general Martin, ki je prišel sem, da se pogovori s predstavniki Zveze slovenskih izseljencev in jim pomaga ugotoviti pri taboriščih značaj pripora. Bil je najavljen. Gospodje pa, ki so bili po svoji funkciji dolžni, da se z njim sestanejo, so odpotovali, tako da general Martin ni mogel storiti tega, zaradi česar je prišel izrecno iz Nemčije preko Dunaja v Celovec. To je vsekakor malomarnost nekaterih posameznikov, zaradi katere trpijo vsi izseljenci.

Za politične žrtve je malo denarja

Deželna vlada je na svoji seji 7. aprila odobrila 50.000 šilingov kot izredno pomoč političnim žrtvam iz druge svetovne vojne. Z ozirom na malenkostno vsoto bodo mogli pomagati le v izjemnih slučajih.

Blagovni velesejem v Zagrebu

Dne 8. aprila se je začel blagovni velesejem v Zagrebu. Po poročilih jugoslovanskih časopisov je prekosil vse dosedanje po številu razstavljalcev in po kakovosti blaga, ki ga je mogoče tam videti. Sodelovalo je 1045 razstavljalcev z 2709 vzorci, a razstavniki prostor je zavzemal površino 16.000 kv. metrov. Sodelovale so vse jugoslovanske zvezne republike, a po številu razstavljalcev so prednjačile Hrvatska, Srbija, Vojvodina in Slovenija. Poseben oddelek je bil namenjen razstavi vin iz Slovenije, Istre, Hrvatske, Srbije ter Bosne in Hercegovine. Velesejem so obiskali tudi številni tuji.

Velesejem v Milanu

Dne 12. t. m. je bil v Milanu slovesno odprt industrijski velesejem, na katerem sodelujejo tudi Združene države Amerike. In sicer 62 ameriških tvrdk razstavlja okoli 40 vrst svojih najboljših izdelkov.

Portret katoliškega pisatelja

GRAHAM GREENE

Pred kratkim je svetovno časopisje ponovno pisalo o angleškem pisatelju Graham-u Greene (izgovori: Grin). Ameriške konzularne oblasti so mu namreč odrekle vizum, ker je mož v mladih letih bil nekaj časa član komunistične stranke, bolj iz mladostne lahkomišelnosti kot iz resničnega prepričanja.

Mož je v vsakem pogledu zanimiv in je vredno, ga поблиže spoznati. Njegovo ime namreč veže področje resne, visoko intelektualne literature z dnevnimi zanimivostmi, politiko, filmom in kriminalom.

Kot njegovo delo je tudi njegovo osebnost težko na kratko in enostavno opisati. Po postavi visok, suh ne polaga posebne važnosti na obleko. Njegov lep izoblikovani, pravilni obraz s tipičnimi anglosaksonskimi potezami združuje mladostno svežino z moškostjo. To je zunanji izgled pisatelja, ki za Somerset Maughamom uživa največjo priljubljenost v Angliji in ki velja za mojstra v zbujanju „groze“. Pri nas je marsikdo videl film „Tretji mož“ (Der dritte Mann), za katerega je Greene napisal vsebino. Film se odigrava v povojnem Dunaju, ozadje tvorijo razvaline, temni podtalni kanali ob Donavi in polrazpadle plemiške palače, zavezniške vojske, dvomljive zakotne kavarne in pomanjkanje. V tem okolju se odigrava zgodba od konca pokvarjenega in hudobnega človeka, ki ga lastna hudoba popelje v smrt. Film je doživel svetovni uspeh.

Graham Greene je v mladosti veljal za pridaniča. Rodil se je v londonski okolici, v delavskem predmestju Berkhamstead kot četrti sin skromnega šolskega upravitelja. V nižjih šolah se ni posebno izkazal, ker je bil precej slabih živcev. Starši so ga dali v internat, kjer je bil pod strogim nadzorstvom. Mladi Greene tega nadzorstva ni mogel dolgo prenašati in je iz zavoda pobegnil ter se zatekel v predmestne barake, kjer je začel pisati svoje prve kratke povesti. Starši so ga poslali v zdravljenje k nekemu znanemu zdravniku za živčne bolezni, ki pa ni mogel doseči kake spremembe v značaju mladega moža.

Šel je naprej na visoko šolo v Oxford, kjer je doživel najpomembnejšo avanturo svojega življenja. Najprej se je priključil komunistični stranki, a kmalu nato se je spoznal z mladim dekletom, ki je tudi študirala na univerzi. Vivian Dayrell-Browning ji je bilo ime, bila je črnolaska, prikupne zunanosti in zelo verna katoličanka.

Graham Greene, ki je kljub bučni študentovski družini bil duševno osamljen, se je navezal na to dekle ter je sklenil jo poročiti. Rekel si je: „Ker nameravam vzeti za ženo katoliško dekle, moram spoznati tudi njeno vero.“ Ni se pa omejil samo na študij katoliške vere, temveč je kmalu sam prestopil v rimsko-katoliško Cerkev in čez čas postal eden izmed najpomembnejših sodobnih katoliških pisateljev.

Poleg mnogih romanov, ki so mu zagotovili trajno mesto v angleški in svetovni književnosti, je pisal nekaj zgodb za filme in več napetih detektivskih povesti, ki pa niso zgolj zabavno čtivo za na vlak ali tramvaj, temveč pisatelj uporabi okvir kriminalne zgodbe za globoka verska razmišljanja o zločinu, krivdi in pokori. Poleg tega je ugleden član

Stroji in brezposelnost

Nekateri mislijo, da bo naraščajoča mehanizacija izpodrinila človeško delo in da stroji odjedajo delavcu kruh. Res je, da povsod, kjer je mogoče, človeško delo nadomešča stroj in tudi pri nas na Koroškem vidimo vedno več strojev ne le v industriji, ampak tudi v poljedelstvu. Kmetje raje kupujejo stroje, ki molče opravijo svoje delo, kot najemajo delavce, ki godrnjajo in niso nikoli s plačilom zadovoljni.

Vendar izgleda, da je strah, da bi stroji izpodrinili človeka, neutemeljen. V Ameriki (Združenih državah), kjer je uporaba strojev zajela mnogo večji razmah kot pri nas in v Evropi sploh, so prišli do naslednjih zaključkov:

„Ena izmed prvih industrij, ki je uvedla v celoti uporabo strojev, je telefonska industrija. Kljub uvedbi avtomatičnih central je v razdobju med 1940 in 1950 število telefonistov zrastle za 79 odstotkov. V istem času so po uradih uvedli celo vrsto elektronskih računskih strojev in drugih avtomatov, vendar sedi danes po uradih 70 odstotkov več knjigovodij. Tudi v avtomobilski industriji so mehanizirali mnogo

delovnih postopkov, vendar se je število zaposlenih delavcev podvojilo. Brez uporabe strojev ne bi bilo mogoče doseči boljših izdelkov pri istih ali celo nižjih cenah. Če bi na primer hoteli danes izdelati moderen avtomobil z delovnimi pripomočki in orodjem, kot so jih rabili leta 1908 in pri takratnih plačah, bi avtomobil stal okrog 65 tisoč dolarjev, to je približno 35-krat več kot danes,“ je izjavil Benjamin Fairless, predsednik največje ameriške jeklarske industrije „US Steel Corp.“

Fairless je tudi vpliv uporabe strojev na celotno gospodarstvo ugodno ocenil. V zadnjih 15 letih je prebivalstvo Združenih držav naraslo za 22 odstotkov, istočasno se je pa število delovnih mest zvišalo za 25 odst. V industrijskih podjetjih, ki proizvajajo dobrine, v katerih je bila mehanizacija najbolj na široko izvedena, se je število novih delovnih mest zvišalo celo za 73 odstotkov. Fairless sodi, da je ravno mehanizacija pripomogla k povečanju zaposlitve, kajti izdelava, priprava, montaža, strežba in oskrba novih strojev je ustvarila več novih delovnih mest, kot so jih stroji sami odvzeli tam, kjer so stopili na mesto ročnega dela.

Boj za tranzitni promet med Trstom in Reko

Ko so Sovjeti po izbruhu prepira med Jugoslavijo in takozvanimi „ljudskimi demokracijami“ uvedli gospodarski bojkot Jugoslavije, sta satelitski državi, ki naravno teži na Trst in na Reko (Čehoslovaška in Madžarska) usmerile svoj promet preko Avstrije čez Beljak in Trbiž na Trst, tako da sta se popolnoma izognili Jugoslaviji.

Po obnovi normalnih odnosov med Jugoslavijo in sovjetskim blokom je bil gospodarski bojkot ukinjen in se je začela podtalna borba za tranzitni promet, ki je za vsako državo zelo dobičkanosna posel. Po mednarodnih dogovorih se namreč prevozne tarife računajo in plačujejo v švicarskih frankih, ki so v vseh državnih blagajnih zelo dobrodošli. Pretekli teden je bila konferenca zastopnikov avstrijskih, jugoslovanskih, italijanskih in madžarskih železnic, na kateri so obravnavali vprašanje že-

lezniških tarif za blago iz Madžarske.

Predtem pa se je že vršila konferenca zastopnikov čehoslovanskih, jugoslovanskih in madžarskih železnic v Opatiji in so sklenili obnoviti promet na „Južni železnici“ preko Maribora oziroma Kotoribe čez Zidani most, Ljubljano na Trst in Reko. Zanimive so tudi številke o avstrijskem in madžarskem tranzitnem prometu preko Trsta, ki so za sedaj na razpolago.

Avstrijski tranzit skozi Trst leta 1953: 558.092 ton, izvoz iz Trsta 850.539, skupni promet torej 1.408.631 ton, kar predstavlja 68 odst. vsega tržaškega železniškega prometa. Leta 1952 je prispelo v Trst po železnici iz Avstrije 506.180 (leta 1938 160.146), iz Trsta pa je odšlo v Avstrijo 1.519.663 (502.252) ton. Iz Madžarske je po železnici prispelo leta 1953 11.529 (leta 1952 15.790 ton in leta 1938 99.139 ton), odšlo pa iz Trsta po železnici na Madžarsko 47.744 (27.122 in 49.637 ton). Skupno je leta 1953 prispelo v Trst iz vseh zalednih držav po železnici 894.980 (leta 1952 871.222, leta 1938 864.781), odšlo pa je 1.205.606 (1 milijon 949.748 in 1.133.027 ton).

Poleg boja za prevoz blaga po železnicah pa vlada huda konkurenca med Reko in Trstom za prevoz blaga naprej po morju. Vedno večji del blaga iz Srednje Evrope gre na Reko, za katero je Jugoslavija uvedla vse mogoče olajšave, dočim tržaško pristanišče izgublja kliente iz razlogov, ki smo jih že večkrat v našem listu omenili. Med-

tem ko se kljub novoapečenemu prijateljstvu Italija in Jugoslavija pri Trstu politično izigravata, pa Avstrija, ki je glavni klient tržaškega pristanišča, zaradi negotovega političnega položaja, nerazumevanja in ovir pri tržaških oblasteh usmerja počasi svoj promet drugam, kjer ji bolje in hitreje postrežejo.

Komunizem v Zapadni Evropi gre navzdol

Po poročilih, ki prihajajo iz različnih držav v Zapadni Evropi, so komunistične stranke v kar šestih državah v zadnjem času utrpel znatne izgube na številu pristavev, a komunistično časopisje je izgubilo precej bralcev. Deloma zato, ker so komunistični časopisi dolgočasni in so se ljudje naveličali enih in istih udarnih gesel in krilatic o sovjetskem raju in da je Sovjetska zveza edini čuvár miru na svetu, deloma pa zato, ker so ljudje spoznali, da komunisti znajo lepo govoriti, a grdo delati. Pa tudi takomenovana „železna zavesa“ je tako blizu, da lahko od blizu vidimo, kako sovjetski „paradiž“ praktično izgleda.

„Oesterreichische Volksstimme“ se pritožuje, da je padlo število članstva KP in da celo od tega znižanega števila članstva okoli 45 odstotkov ni plačalo članarine za prejšnje leto.

V Italiji so pred kratkim bile volitve v delavske obratne svete po tovarnah in so komunistični sindikati skoraj povsod nazedovali, a v nekaterih večjih industrijskih podjetjih so pa doživeli naravnost nepričakovane poraze. Tako so prvič v povojnem času izgubili večino v znani avtomobilski industriji „FIAT“ v Turinu. Rimski listi naglašajo, da so bili izstopi iz komunističnih sindikatov posebno številni v industrializiranih severnih pokrajinah države (Lombardija, Piemont, Ligurija), ki so doslej bile trdnjave komunizma.

Tudi v Franciji komunistom trda prede. Dnevnik „Humanité“ centralno glasilo francoske KP, ki izhaja v Parizu, je pred kratkim pozvala svoje bralce, da s posebnimi prispevki za tiskovni fond omogočijo še nadaljnje izhajanje lista. Po lastnem priznanju se je od leta 1945 do danes krog čitateljev od 520.000 skrčil na 160.000.

Tudi na Danskem, Norveškem in Švedskem je število komunističnih pristavev v zadnjih letih znatno padlo.

STAROST ZEMLJE

Mnogi znanstveniki so že računali starost našega planeta, pa so prišli do kaj različnih rezultatov. Pred kratkim sta računala dva Amerikanca na podlagi primerjav svinca na zemlji s stanjem svinca na meteorjih, ki so padli na zemljo, in sta ugotovila, da je zemlja stara nekako 4,8 milijonov let. Njun račun temelji na atomski teoriji, katere izsledki so pokazali, da se uranova ruda počasi spreminja in prehaja v svince.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

(35. nadaljevanje)

XX.

CERKVENE RAZMERE NA SLOVENSKEM KOROŠKEM OB KONCU SREDNJEGA VEKA

Da bi se krščanstvo med Slovenci hitreje utrdilo, so pošiljali salzburški nadškofje med leti 799-930 h Gospe Sveti posebne svoje pomožne škofe, ki so vodili misijonsko delo in ustvarjali prvo cerkveno organizacijo. Ti so očitno spoznali potrebo, da bi se že tedaj ustanovila za karantanske Slovence posebna samostojna škofija, toda salzburškim nadškofom, pri katerih je začel posvetni duh počasi že prevladovati nad cerkvenim, to očitno ni šlo več v račun, zato so ukinili vse ustanovo gosposvetskih pomožnih škofov. Tako je ostala vsa Koroška zopet nad sto let brez lastnega škofa in je bila vladana iz oddaljenega Salzburga in Ogleja, kar gotovo ni moglo biti v prid verskemu življenju.

Sele bogate darovnice sv. Eme (Heme) Krške in nujne potrebe so končno salzburške nadškofe prisilile, da so ustanovili l. 1072. strogo sebi podrejeno krško škofijo, a še tej so dodelili le nekaj malega župnij v območju gornje in srednje Krke. Ob tej priliki je pripadel njej tudi drobec Slovencev in sicer tisti, ki so živeli v poznejših župnijah Grebinj, Velika ves, Klanče in Gradnica.

Iz podobnih razlogov je bila poldrugo stoletje pozneje (l. 1228) ustanovljena še lavantinska škofija, a ta je ostala še manjša in tudi skrajno revna. Obsegala je komaj 5 župnij na današnjem južnozgodnjem Stajerskem in 3 v Labotski dolini, od katerih sta bili slovenski Labot in Dravograd.

Končno je bila l. 1461. ustanovljena še ljubljanska škofija, ki je tudi dobila nekaj ozemlja na Koroškem. Za dotacijo njenega stolnega kapitlja ji je bila namreč kljub ostremu upiranju salzburškega nadškofa

dodeljena župnija Sv. Nikolaj pri Beljaku (prvotni sedež te je bil v St. Rupertu nad Beljakom), ki je segala tedaj še do Vrbskega jezera in je obsegala duhovnije Lipa, St. Rupert, St. Janž, Loga ves in Skočidol, a za dotacijo ljubljanskega škofa samega je dobila župnijo Šmihel v Podjuni (to je bil podedoval cesar po Celjanih) z njenimi tedanjimi duhovnijami Pliberk, Mežica, Črna, Strojna in Sv. Florijan.

Tako torej vidimo, da je bilo razmeroma majhno ozemlje slovenske Koroške ob koncu srednjega veka razdeljeno kar na pet škofij in sicer:

1. salzburško nadškofijo, ki je obsegala še vedno skoro vse Slovence severno od Drave;
2. oglejski patriarhat, ki je obsegal vse koroške Slovence južno od Drave, izvzemši šmihelske župnije. Toda avstrijski vladarji patriarhov že izza Friderika III. sploh niso več priznavali, zato je opravljala na njih avstrijskem ozemlju posle ordinarija dunajskega nunciatúra, kar je povzročalo potem le še večjo anarhijo;
3. krško škofijo le s par slovenskimi župnijami;
4. lavantinsko škofijo v St. Andražu (kolegiatni kapitelj je bil pa ustanovljen tu že poprej) z dvema velikima slovenskima župnijama na Koroškem;
5. ljubljansko škofijo s prav tako dvema, a med seboj še ločenima slovenskima župnijama.

Skoro vsi koroški Slovenci so imeli torej svoje škofe še vedno daleč izven dežele in od njih je tudi le redko kdo zašel na Koroško. Toda celo krški in lavantinski škofje so zlasti proti koncu srednjega in v začetku novega veka živeli skoro več izven svojih škofij in opravljali na dvoru deželnega kneza druge službe oziroma je bil lavantinski škof tudi vicedom salzburškega nadškofa in je bival večidel v Brežah, krški je pa živel, kadar je bil sploh v škofiji, navadno na svojem gradu v Strassburgu. Pomagali so si potem salzburški nadškofje na ta način, da je opravljal lavantinski ali krški škof tudi posle generalnega vikarja za koroški del salzburške nadškofije.

Ker sta bili torej salzburško in oglejsko ozemlje še vedno jako veliki in daleč od sedežev svojih ordinarijev,

so ustanovili nadškofje in patriarhi za svoje koroško ozemlje posebne arhidiaconate. Ti so posredovali med konsistoriji in duhovščino, nadzorovali duhovščino, premeščevali kaplane, pri njih so delali duhovniki izpite itd. Arhidiacone so imenovali ordinariji po svojem prostem preudarku in niso bili vezani na nobene določene kraje, a pozneje so ti vendarle prišli v navado.

Na salzburškem koroškem ozemlju sta bila ustanovljena prva arhidiaconata že v XI. stol. in sicer eden za gornjo Koroško in drugi za spodnjo; meja med obema je tekla pri Beljaku. Sedež spodnjekoroškega arhidiaconata je bila navadno pri Gospe Sveti, v Brežah, Velikovu ali pa v Kapli na Grobniškem polju (Kappel am Krapfeld).

Na oglejskem ozemlju pa je bilo že v srednjem veku več arhidiaconatov: podkloštrski opatje so bili arhidiaconi za Ziljsko dolino, beljaški župnik (ali pa župnik iz Marije na Zilji) za Rož, osojski in vetrinjski opatje za tiste župnije, ki so bile priključene njih stamostanom, a dobroloveški prošt za 12 podjunskih župnij.

Ljubljanska škofija tedaj ni poznala arhidiaconov, temveč je bil šentnikolajski (v Beljaku) in šmihelski (v Šmihelu v Podjuni) (pozneje pa pliberski) vikar obenem „komisar“ z obsežnimi pooblastili za vse duhovnije njiju okolišev.

Samo zmedo in s tem le še večjo cerkvenoupravno razbitost slovenske Koroške je povzročalo potem tudi to, da so bile uvedene na ozemlju vsake škofije čisto samosvoje navade (oglejski patriarhat je imel n. pr. tudi svoj čisto poseben obrednik).

Nekako nadomestilo za odsotnost rednih škofov v deželi naj bi tvorili tako zvani kolegiatni kapitlji, ki so jih ustanavljali za salzburško in za oglejsko področje. Taki kapitlji so bili:

1. Gospa Sveta: ta je izviral še iz časov pokristjanjevanja Slovencev, ko so bivali tam tudi prvi škofje. Pod njega je spadala cela vrsta poznejših župnij (Time-nica, Šmihel, Čajnče, Breza, Krnski grad, Celovec, Pre-vare i. dr.). Prošt je bil obenem gosposvetski župnik, de-kan pa celovski župnik.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

V Celovcu

nameravajo urediti na novo prehode čez železnico na Velikovski cesti ter pri jezeru. Jeseni bodo že začeli z deli. Velikovsko cesto bodo speljali pod železnico, pri jezeru pa bo šla cesta nad železnico. Prvi projekt bo stal 12 milj., drugi pa 5 milj. šilingov.

PLIBERK

V Pliberku so se zopet spravili nad dvojezično šolo. Po že znanem kopitu so zborovali starši, govorili pa tudi ljudje zelo dvomljive preteklosti.

Pliberčanji pa živijo stoddotno od svoje okolice in le preradi pozabijo, da je ta slovenska. Verjetno ovira Pliberčane znanje slovenščine pri trgovanju z okoliškimi kmeti. Na imenovanem zborovanju so namreč trdili, da otroke v napredku in življenju ovira slovenščina. Mogoče bi pomenil konec pliberškim skrbem sklep, da bi vsi trgovci slovenskim kmetom v trgovinah dejali: „Nix verstehen, nesite šiling drugam!“

Pri otrocih je pa najboljši dokaz jezikovne sposobnosti dobro napredovanje v slovenskem jeziku, ker si ne moremo predstavljati, da bi pliberški „urgermani“ ne znali nemško. Saj je na zborovanju kritiziral neki „govornik“ odredbo o dvojezični šoli, ki je menda tako slaba, da imajo otroci v slovenščini boljše rede kakor v nemščini.

PLIBERK

Dne 8. aprila je nastala v štedilniku kuhinje Angele Kuraš, ki stanuje v stanovanjski hiši opekarne v Drveši vasi, eksplozija, pri kateri je popolnoma razgnalo štedilnik. Nadalje so bile razbite šipe in poškodovane stene kakor tudi kuhinjski strop. Gospodinja Angela Kuraš je ob času eksplozije k sreči bila v jedilni shrambi. Kaj je bil vzrok, je težko reči, pač pa domnevajo, da so morda bile v premogu eksplozivne snovi ali pa je nastala od plina, ki se je razvil iz premogovega prahu.

GONOVECE

(† Marija Pušl)

Pred osmimi dnevi je umrl Pušlov oče, dan po osmici pa smo položili k zadnjemu počitku njegovo ženo Marijo Pušl, rojeno Würfler. Rajna mati je bila rojena 24. 3. 1870 pri Lorberju v Podlubiču. Z osemindvajsetimi leti se je poročila z Andrejem Pušlom, pd. Marko v Gonovecah, dne 6. 2. 1899; nad 55 let sta živela v skupnem zakonu, nosila križe in težave ter se veselila skupnega življenja.

Mati je bila že dalj časa sem boleha, smrt rajnega moža jo je še bolj potrla in tako je v popolni onemoglosti zaradi visoke starosti (saj je bila že v 85. letu) v torek zjutraj mirno zaspala v Gospodu. Pogrebne obrede je opravil domači gospod župnik ob asistenci preč. g. J. Verhnjaka, ki je tudi opravil mašo zadušnico za rajno mater. Pri odprtem grobu so pevci zapeli „Mati se poslavljaj, jemlje zdaj slovo“; peli so tudi pri maši zadušnici.

Rajna mati naj počiva v miru! Zaostalim žalujočim naše sožalje!

BRESKA VES

Ni še dolgo od tega, odkar so utrpeli prebivalci Breške vasi precej strahu in sicer je izbruhnil od prejšnjega ponedeljka na torek ponoči v gospodarskem poslopju Terezije Dlopst požar, ki se je razširil prav kmalu tudi na stanovanjsko poslopje. Na pomoč so prišle požarne brambe iz Šmihela, Bistrice in Pliberka, toda niso mogle dostikaj pomagati, kjer je primanjkovalo vode. Posrečilo pa se jim je ubraniti razmah ognja na sosedna poslopja. Zgorela je tudi vsa zaloga krme, rešili so še živino in del oprave.

ŽITARA VES

Pred kratkim smo zaključili pri nas mlekarški tečaj, katerega je priredila Kmetijska zbornica. Da je bil pri nas tečaj potreben, je pokazalo zanimanje za tečaj. Udeleženci so morali po praktičnem znanju in strokovni vednosti dokazati, da mlekarški tečaj niso zastoj obiskovali.

DOBRLA VES

Spet se je Okrajna kmetijska zbornica spomnila svojih zaslužnih deželnih delavcev, hlapcev in dekel in jim pripravila v Dobrli vasi dan veselja. Zbralo se je tokrat 33. jubilarcev, med temi 12. moških in 21

Pri nas na Koroškem

žensk, ki so preživeli ta dan skupno v poslušanju raznih govorov, udeležbo sv. maše in skupnem obedu v gostilni Kolerič. Pet jubilarcev je moglo celo dokazati 50 let službovanja pri istem kmetu. To je ob času pomanjkanja delovnih sil na podeželju lep dokaz vztrajnosti in ljubezni do domače zemlje in kmečkega dela, ko vse drvi v mesta. Čestitkam se pridružuje tudi Kmečka gospodarska zveza!

Dne 9. aprila je nastal ob 19. uri v jezeru pri Goselni vasi požar v obsegu 3 do 4 ha in sicer se je vnelo tamošnje močvirje.

KAMEN

Kamenjani smo trdoživljali ljudje. Pomislite: 14 mesecev ni bilo pogreba pri nas. Na dan pred sv. Jožefom pa je Bog nenadoma k sebi poklical Partejevo mater iz Kamenske gore. Pri žaganju drv ji je zvečer ob 5 slabo prišlo, ob 7 pa je izdihnila. V nedeljo po sv. Jožefu smo jo spremili k večnemu počitku.

Naslednji teden smo imeli misijonsko obnovo. V sredo zvečer smo slovesno sprejeli kip Fatimske Matere božje (iz Dobrle vasi). V lepi procesiji smo s prižganimi svečami spremljali Marijino podobo in jo ustoličili na glavnem oltarju. Misijonska obnova je nad vse pričakovanje lepo uspela. O tem so pri-

čale lepo obiskovane pridige, stanovski nauki, posebno pa zadnji dan: velikonočno obhajilo vse fare. Zjutraj so samo možje in fantje skoro vso cerkev napolnili in se zvrstili pri obhajilni mizi, uro navrh pa dekleta, žene in otroci. Popoldne na „črno nedeljo“ je bil sklep obnove in slovo od Marije: po pobožnosti v cerkvi smo spremili Marijino podobo s petjem litanij do Rutarjevega križa. Preč. g. Cvetku, ki je vodil misijonsko obnovo, naj Bog povrne njegov trud.

DJEKŠE

Stara mati in vnukinja sta ležali obenem na mrtvaškem odru. To se je zgodilo pri p. d. Janku na Djekšah. Stara mati je dopolnila že lani majnika 80 let. Zadnje me- sece je popolnoma obnemogla.

A kdo bi bil mislil, da bo umrla krepka 35-letna vnukinja Terezija še pred njo! Za vsako moško delo je zgrabila, sekla ali kosila in orala je kakor kak moški! Na Veliki petek je zbolela. Zaprlo se ji je v črevesju. Zdravnik je odredil prevoz v bolnico. Šele na Veliko noč so jo operirali: vnetje trebušne mreže. V sredo po Veliki noči je umrla.

V četrtek je umrla stara mati in, ko so Terezijo Ladinik pripeljali iz Celovca mrtvo, sta obe: babica in vnukinja hkrati le-

Prihodnja nedeljo pa vsi v Št. Rupert!

Tudi tu pripravljamo gojenke kmetijsko-gospodinjkega tečaja RAZ-STAVO ročnih del in kuhinjskih izdelkov ter PRIREDITEV z bogatim sporedom

Razstava kuhinjskih izdelkov bo odprta le do 4. ure popoldne. — Prva predstava bo za daljne goste ob 1/2. uri popoldne, druga pa za okolišane ob 4. uri popoldne.

Prisrčno vabljeni vsi bratje in sestre k uživanju naših kulturnih lepot z nami, ki smo polne življenja, navdušene za vse lepo in dobro, pripravljene storiti vse za lepšo bodočnost družin našega naroda.

GOJENKE.

„Miklova Zala“

OB 25-LETNICI FARNEGA DOMA V SELAH

Ob 25-letnici farnega doma, o kateri je pisal bolj podrobno že zadnji „Naš tednik“, je Kat. prosvetno društvo in Selah uprizorilo najbolj znano ljudsko igro „Miklova Zala“ in sicer dvakrat zaporedoma.

Odkar je bil na velikonočni ponedeljek pred 25 leti farni dom blagoslovljen, je že tradicija, da je na velikonočni ponedeljek vedno kaka igra. Odločili so se za „Miklovo Zalo“, ker ta igra najlepše pokaže one ideale, za katere je bil postavljen farni dom: ljubezen do svoje zemlje, materine besede in vere svojih pradedov. Igrali so po Danilovi priredbi, ki je sicer podobna Špicarjevi ali „šentjakovski“ Miklovi Zali, je pa malo bolj zgoščena.

Pred igro je predsednik Prosvetnega društva označil pomembnost 25-letnice, pozdravil navzoče, zlasti pa g. župnika Vavtja, ki se je toliko trudil za farni dom in bil navzoč pri igri pred 25 leti, kakor je hvala Bogu še danes.

Igra zahteva veliko truda in veliko igral-

cev. Režiser g. kaplan je uporabil vse dosegljive moči in to zelo posrečeno. Na splošno so vsi igralci dobro rešili vloge, zlasti najvažnejši: oče Serajnik, sin Mirko, Zala, Almira in Davorin. Za Zalo je bila morda malo prehuda preizkušnja, ker je novinka, toda je s svojo nežnostjo in mehko tudi prispevala k igri. Sicer smo opazili, da je bila igra prehitro pripravljena in zato dramski viški niso bili dovolj izrabljeni, da so skupinski prizori bili bolj nerodni in da so igralci na splošno prehitro govorili, toda dobra volja pri igralcih in gledalcih je bila tolika, da je šla preko igralskih delnih pomanjkljivosti k vsebini igre. Kako je ta vplivala na občinstvo, so pričale solze v očeh. Če upoštevamo še to, koliko morajo igralci, ki so po eno ali dve uri daleč hodili k skušnji, žrtvovati, potem znamo tembolj ceniti tako prireditve in se zahvaljujemo za lepo igro v proslavo 25-letnice vsem sodelujočim, zlasti pa požrtvovalnemu režiserju, ki je duša vsega prosvetnega in kulturnega dela.

VABILO

Učenke šentjakobske kmetijsko-gospodinjke šole vljudno vabimo na razstavo in sklepno prireditev, ki bo v nedeljo, dne 24. aprila, v šolskih prostorih.

Razstava ročnih del in kuhinjskih izdelkov bo odprta od 8. do 4. ure popoldne. Kdor jo želi videti v celoti, naj si jo ogleda v tem času, ker ob 4. uri pričnemo z razprodajo kuhinjskih izdelkov.

Za goste, ki pridejo z dopoldanskimi vlaki, bo doma prva prireditev točno ob pol dveh in druga ob štirih popoldne; zvečer ob 7. pa bo za št. Jakob in okolico v farni dvorani.

Za šolsko mladino bo prireditev samo v soboto, 23. 4., ob treh popoldne v farni dvorani.

RAZPORED PRIREDITVE:

1. Pesmi. — 2. Pozdrav (gojenka). — 3. Obleka ne naredi človeka! (enodejanka). — 4. Pesmi. — 5. Naše vse — naš dom nam jel (dekla-macije). — 6. Doma se nadaljuje...! (Igra v 3 dejanjih). — 7. Pesmi.

K razstavi in prireditvi še enkrat vljudno vabimo!

GOJENKE.

ŠKODA NA CESTAH

Koroške ceste so utrpeli po mrazu in mokroti v teku meseca marca hudo škodo. Višino te škode so strokovnjaki naračunali na 8 milijonov šilingov. To pa je samo škoda na zveznih cestah na Koroškem. Da je škoda tudi na deželnih in okrajnih ter občinskih cestah zelo velika, pa vidimo in doživljamo vsak na svojih potovanjih. Treba bo kar precej šilingov, da bi referent za ceste v deželni vladi vsaj najhujšo škodo popravil.

žali druga poleg druge, vsaka v svoji krsti, na mrtvaškem odru. In obe naenkrat sta imeli pogreb v soboto po Veliki noči in obe počivata v skupnem grobu. Prvo so nesli staro mater Johano v črni rakvi z zlatimi okraski, za njo pa Terezijo v posrebrni krsti številni pogrebci so šli v mrtvaškem spremvodu od Janka do cerkve na Djekšah in molili za dušni pokoj obeh umrlih.

V čast moramo šteti pokojni Tereziji Ladinik, da je ostala zvesta domači grudi danes, ko vse beži v mesta in ko tako zelo primanjkuje kmečkih delavcev. — Babica Johana je bila rojena na Kneži. Njeno deklško ime se je glasilo Mikuš. Z 19 leti se je poročila z Johanom Ladinik, posestnikom Jankove kmetije. Čez 20 let ji je mož umrl in nato se je med prvo svetovno vojno drugič poročila s Simonom Glabonjat. Ta drugi mož ji je umrl med drugo svetovno vojno. — Naj jima sveti večna luč!

V začetku posta se je smrtno ponesrečil Črečnikov ujec Matevž Kolar. Bival je v kašči (shrambi za žito in meso), ponoči je nastal ogenj in zgorel je. Zgorelo je tudi žito in meso.

Anton Varaš, ki stanuje pri pd. Šmonu nad Šmonovim mostom, pa je s svojo ženo obhajal zlato poroko. Zlata poroka se je vršila kar doma pri Šmonu, ker bi žena ne mogla priti v cerkev. Zlati šopki, ki so jih dobili gostje na zlato „ojseti“, so pričali, da res obhajajo zlato poroko.

(Brat Antona Varaša, Jožef Varaš, je ob koncu svetovne vojne l. 1945 zgorel v Potnikovem mlinu.)

KOTMARA VES

Nedavno nas je zapustil č. g. župnik Franc Repnik in odšel na novo faro v Logo ves pri Vrbi. Sedem let in 5 mesecev je bil med nami. Mnogo se je trudil za kotmirško faro in za oplešanje hiše božje. Kdor je videl cerkev pred sedmimi leti, bi skoraj ne verjel, da se mu je posrečilo cerkev toliko zboljšati in oplešati. Orgle so dobile v glavnem nove piščali, ki so jih pogrešale že od prve svetovne vojne. Kar je zelo važno in potrebno, dobile so namreč tudi električni motor za pogon meha.

Kar se tiče mašne obleke in cerkvenega perila, se je tudi tu precej naredilo in kupilo. Da novo bandero oplešuje farno cerkev in novi božji grob veliko doprinese k velikonočnemu prazničnemu razpoloženju v cerkvi, ve vsak faran. Pokopališko obzidje je že tudi skoraj razpadlo in je dobilo sedaj novo obliko. In še mnogo drugih stvari je bilo popravljenih in kupljenih pod dobrim in skrbnim gospodarstvom g. župnika Repnika. Naj mu Bog poplača vse delo, skrb in težave, ki jih je imel s kotmirško faro. Koliko lepih pridig smo slišali v teku sedmih let, koliko naših sofaranov je spremlj k zadnjemu počitku in kolikim mladim parom je podelil zakrament sv. zakona!

Ob slovesu Vam, gospod župnik, želimo hvaležni kotmirski farani mnogo božjega blagoslova v novi farni službi in veliko uspeha pri Vašem novem delu v vinogradu Gospodovem.

Obenem pa sporočamo javnosti, da smo dobili pred kratkim novega župnika v osebi Franca Brumnika, do sedaj župnika v Šmarjeti pri Velikovcu. Želimo mu, da bi se res dobro počutil med nami!

Prihodnja nedeljo se vrši pri nas slovesna instalacija novega gospoda župnika. Prisrčno vabimo vse znanee in prijatelje doma in vse vernike daleč izven naše fare, da pridejo na to redko slovesnost.

ZILJICA PRI PODKLOSTRU

Začetkom maja letos bo začela na Ziljici pri Podklostru obratovati cinkarna, ki je del podjetja „Bleiberger Bergwerksunion“. To je prva cinkarna, ki bo v Avstriji pridobivala cink po elektrolitični poti. Letna zmogljivost vsega podjetja znaša 10.000 ton. Ta množina bo krila vse domače potrebe. Do sedaj so cinkovo rudo sicer v Avstriji tudi pridobivali, predelovali pa so to rudo v Belgiji ali pa v Jugoslaviji. Cink potrebujejo posebno za izdelavo pločevine.

ŠE MALO POGLEJMO PO SVETU

Iz raznih delov sveta prihajajo pisma, v katerih nam naši znanci povedo marsikaj poučnega in zanimivega. Eno izmed najbolj zanimivih držav v Evropi je gotovo Holandija. Vsako leto gredo tja na poučna potovanja ali v prakso številni študentje iz vseh bližnjih držav.

Holandija ali Nizozemska je dežela mlinov na veter. Zemlja je skrbno obdelana. Velika večina rodovitne zemlje je bila pred več stoletji še pod vodo. V prejšnjih stoletjih so delo izsuševanja, črpanje vode, opravljal številni mlini na veter. To delo sedaj vršijo velike električne in parne črpalke. Poleg tega so izkopali globoke jarke ali kanale, po katerih voda odteka v reke in morje. Obenem so zgradili visoke nasipe, ki varujejo polja pred poplavi. Kot smo brali v časopisih, je bilo lansko leto veliko nasipov porušeni in so poplave naredile ogromno škode. — Zemlja je bila pridobljena z velikim trudom in stroški. Tega se narod zaveda, zato vsak kvadratni meter zemlje skrbno obdeluje in gnoji, ker Holanec hoče pridelati čim več in čim boljših pridelkov. Kot delavec je priden, vztrajen in podjeten.

Poljedelstvo na Nizozemskem

Holandija je dežela vrtnarstva, kjer pridelujejo prvovrstno zelenjavo, zelenjavna semena, vse vrste čebulnic: tulipane, narcise, hijacinte, lilije, žafrane ter semena eno-, dvo- in večletnih cvetic. Pridelujejo semena različnih trav, detelj in krmnih rastlin in celo sladkorne pese. Vsako vrsto cvetic imajo nasajeno posebej v velikih parcelah. Ko je vse v cvetu, daje ravno to cvetje deželi tako privlačnost, da se tujec ne more ločiti od teh ogromnih „preprog“ pisanega in lepo dišečega cvetja.

Poleg cvetic pridelata Holandija vsako leto, zlasti v severnih pokrajinah, velike količine prvovrstnega semenskega krompirja, ki ga izvažajo po vsem svetu. Holandski semenski krompir „bintje“ dá v naših krajih do 10-kratni pridelek. Ima plitva očesca, se ne razkuha in je prvovrsten jedilni krompir.

Vzporedno s poljedelstvom in vrtnarstvom zelo uspeva perutninarstvo, govedoreja in reja toplokrvnih in hladnokrvnih konj.

Poleg znanih dobrih nesnic, leghorn, rhode island in jerebičaste italijanke gojijo

še nekatere domače pasme. Ker je povsod veliko vode, je močno razvita reja rac, ki so prav dobre nesnice. Perutninarske zadruge zbirajo velike količine sortiranih jajc in jih v ličnih zabojih pošiljajo večjim odjemalcem po svetu. Tudi pri nas je za perutninarstvo precej ugodno in bi lahko pridelali vsaj toliko jajc, da bi jih ne bilo treba uvažati iz drugih držav.

Živinoreja je najbolj razvita v Friziji, kjer gojijo znano frizijsko pasmo. Krave so kar dobre molznice. Na leto dajo približno 4000 litrov mleka, ki ima 4 odst. maščobe. Kjer imajo več krav, molzejo z aparatom ali strojem. To delo opravi gospodinja zelo spretno, snažno in hitro. Največ presnega masla prodajo v Anglijo.

Tudi reja konj je dobičkonosna. V obmejnem in tudi druge države prodajo vsako leto več tisoč toplokrvnih in hladnokrvnih konj.

Vsi poljski in vrtni pridelki in živina, ki jo redijo, je pod nadzorstvom najboljših strokovnjakov. Pridelki so prvovrstni in jih zato lahko prodajo. (Dalje prihodnjič)

Kmetijstvo v Sovjetski uniji

Svetovno časopisje še vedno obravnava krizo v sovjetskem poljedelstvu, ki je poleg drugega pripomogla k temu, da je moral odstopiti Malenkov in je na njegovo mesto prišel Bulganin.

Moskovski uradni list „Pravda“ je pred Veliko nočjo prinesel novico, da bodo premostili zastoj v kmetijskem gospodarstvu s tem, da bodo poslali iz uradov po mestih okrog 30.000 uradnikov na deželo, da pomagajo pri poljedelstvu. Med njimi bodo funkcionarji KP, državne uprave, gospodarstveniki, inženirji in drugi. Najprej bodo opravili kratek kmetijski tečaj, potem bodo dva meseca delali v kmetijskih obratih, nato pa prevzeli službo voditeljev kolektivnih kmetijskih farm ali kolhozov. „Pravda“ pripominja, da bi se dalo dobiti in izšolati primernejše moči, če bi bilo več časa na razpolago. Toda položaj je tak, da ne dopušča nobenega odlašanja.

Kmetijski strokovnjaki velikega ameriškega lista „New York Times“ pa dvomi, da bodo poljskega dela nevaženi meščani mogli kaj prida pomagati na kmetih. Sicer bomo pa videli, kako se bo stvar praktično izkazala.

Živinski trg na Dunaju

Na govejem in prašičjem trgu je bil dogon živine ta teden nekoliko manjši v primeri s prejšnjim tednom. To je bilo tudi pričakovati, ker je v torek po Veliki noči bil dvojni sejem in so prodajalci prignali mnogo živine. Pri goveji živini se zmanjšanje ponudbe ni poznalo na cenah, ki so ostale neizpremenjene, zato pa je pri prašičih cena znatno zrastle. Tudi za prihodnji teden ne pričakujejo povečanja prignane živine, le proti koncu aprila je računati s povečanim dogonom.

Goveja živina; 12. aprila na trgu Dunaj - St. Marx: Prignali so: iz avstrijskih dežel: 251 volov, 239 bikov, 788 krav, 100 telic, skupaj 1432 glav; iz Jugoslavije: 10 bikov. — Niso prodali: Jugoslavija: 5 bikov. Avstrija: 220 volov, 97 bikov, 128 krav, 7 telic. — Cene: volj S 8,20 do 11,40, biki S 9 do 11,20; krave S 7,30 do 9,70; telice S 9 do 11,30; živina za predelavo (Beinlvieh): krave 5,80 do 7,80; volj in telice S 7,30 do 8,50.

Prašiči na trgu Dunaj-St. Marx dne 13. 4. 1955: Prignali so: iz avstrijskih dežel: 7927 prašičev, iz Madžarske: 518. Niso prodali

Lesni trg v Italiji

V Italiji vlada občutno pomanjkanje lesa, ker je Avstrija omejila izvoz, a Jugoslavija še ni izvedla določb novih trgovinskih pogodb, ki jih je sklenila z Italijo. V Trstu pričakujejo iz Jugoslavije nove pošiljke in po novih cenah, kajti stare cene za neocarinjeni les fco Sežana so bile za tržaške trgovce previsoke (30.000 do 31.000 lir za m³ tombante).

Cene avstrijskega lesa franco Trbiž so naslednje: „tombante“ 26.000 L, a boljše vrste gredo tudi po 27.550 do 28.000 L; III. in IV. vrsta po 22.500 do 24.000 lir. Tramov skoraj ni na trgu in upajo, da bo prihodnji mesec Avstrija dovolila večji izvoz. (100 lir velja S 4,03 na dunajski borzi).

Tudi v Milanu skoraj ni lesa na trgu. Posebno povprašujejo po mehkelem lesu.

V dnehu od 13. do 15. aprila je v Rimu zasedala avstrijsko-italijanska komisija za les in sklepala o novi pogobi, ker stara po-

teče 31. maja. Italijani računajo, da bo Avstrija dovolila mesečni kontingent okrog 200 do 230 tisoč kub. metrov. Sklepi te konference še niso bili objavljeni.

Uvozili smo več kave, čaja in kakava. — Avstrijski statistični institut je ugotovil, da je Avstrija leta 1954 uvozila 6828 ton kakava (proti 6758 v letu 1953), 4828 ton kave (4.424 ton v letu 1953) in 487,5 ton čaja (391). Izgleda, da si ljudje lahko privoščijo v večji meri te „luksuzne“ dobrine.

Cene lesa pri nas še vedno visoke

V prvih treh mesecih tega leta so izvozili v inozemstvo 50.000 kub. m lesa več kot v istem razdobju leta 1954. Izvoz se je povečal, čeprav je trgovinsko ministrstvo znižalo kontingente v januarju od 228 tisoč kub. m na 180. tisoč, v upanju, da bo cena lesa padla, kar pa se ni uresničilo. (APA)

Našim gospodinjam

O presajanju vrtnine

Letos se je vsled dolge zime poljedelsko delo zakasnilo. Vendar so pridne in skrbne gospodinje, ki se zavedajo važnosti zelenjave v prehrani, že marsikaj nasadile v svojem vrtu. Glavno sajenje pa šele pride na vrsto, zato danes nekaj o presajanju vrtnine.

Priprava sadik

Sadike, preden jih nabiramo za presad na stalno mesto, dan poprej temeljito zalijemo. Izrujemo jih, če je le mogoče, čimbolj z vsemi koreninami. Pri tem uporabljamo vselej vrtnarsko žlico, nikoli jih ne pulimo. Spravljamo jih v posodo z vodo ali vsaj pod mokro cunj, da ne ovenejo. Še bolje pa je, da jih devljemo v posodo, ki je v njej mešanica kravjeka in ilovice, ker ta zmes obvaruje korenine zdrave ter pospešuje rast novih korenin. Ako pa prenašamo rastline na stalno mesto z zemeljsko kepo in jih tam sadimo v jamice, je uspeh še zanesljivejši, ker rasto nemoteno dalje.

Čas presajanja in priprava zemlje

Vrtno presajamo, kadar je oblačno. Če pa takega vremena ni, sadimo proti večeru. Ako je zemlja suha, zalijemo gredo, pripravljeno za nasad, spomladi dan poprej, v poletni vročini pa zjutraj za večerni nasad, da je zemlja primerno vlažna in ne blatna. V blatni zemlji, zlasti koder je težka, se korenine tako zalijejo, da ne morejo dihati in seveda zato tudi ne rasti.

Način sajenja

Sadike presajamo na stalno mesto v vrste in v razdalji, ki je primerna velikosti tiste vrtnine v doraslem stanju. Sadimo pa v trikotni zvezi, kakor so n. pr. noge čevljarkega stola.

Sadike povečini sadimo tako globoko, kot so rasle na prejšnjem mestu. Globokeje sadimo le kapusnice in paradižnike, da se

čimbolj ukoreninijo, in por, da pridelamo čim daljša ubeljena stebila. Solato, endivijo, peso in zeleno pa sadimo centimeter višje, sicer nimamo zadovoljivega pridelka tudi v najbolj pripravljeni zemlji.

Kadar presajamo s klinom, pazimo, da so korenine usmerjene navzdol! Zaradi tega delamo luknje globokeje. Sadiko potisnemo globoko v odprto luknjo, potem pa jo dvignemo navzgor do določenega mesta, da ji tako korenine usmerimo navzdol. Nato zabodemo klin kakih 6–10 cm ob sadiki ter pritismo zemljo h koreninam. Ko klin izderemo, zagrebemo nastalo luknjo, ne da bi še nadalje tlačili zemljo ob sadiki.

Nekatere gospodinje imajo slabo navado, da pred sajenjem dolge korenine in liste prirežejo — skrajšajo. To je napačno. Krajšanje korenin in rezanje listov ob presajanju povzroča zaostajanje rasti.

Po končanem sajenju

sadike takoj posamezno zalijemo z vodo, ki teče nizko iz cevke. S pomočjo vode namreč zemeljski drobci zapolnijo praznino ob koreninah ter se vsa vlaga, ki jo vrtnina v tem stanju najbolj potrebuje, čimbolj izkoristi. Posamezni sadiki je treba vsaj liter vode. Zalivanje z razpršilnikom ni priporočljivo, ker nastane na zemeljskem površju strupe na skorja.

Zgodnje nasade ogroža spomladi pozeba, zato nasade odenemo. Posamezne rastline odenemo s cvetličnimi lončki ali papirnatiimi vrečicami, cele grede pa z naoljenim močnim belim papirjem, ki ga pritrdimo z risalnimi žebeljčki na okvir. Odeja na okvirju naj bo nekoliko od tal. Zato jo podložimo s poveznjenimi cvetličnimi lončki ali pa visokim okvirjem. Ko začno rastline rasti, seveda odejo odstranimo, da se na zraku utrde.

Cvetlice v vazi

Na Japonskem imajo šole, v katerih se pridni in nadarjeni učenci sedem let uče, kako se postavlja in urejuje cvetje v vazah. Torej celih sedem let. Seveda postanejo potem taki umetniki, da izražajo s posameznimi vejicami ali cveti svoje duševno razpoloženje ali ponazarjajo živo prirodo. Nam pa, ki nimamo na razpolago takih šol in tudi ne časa za tako dolgotrajno učenje, naj zadostuje nekaj ljubezni do cvetja in nekaj dobrega okusa.

Spominčice, zvončki, šmarnice in drobne marjetice bodo najlepše rahlo razporejene v nizki skledasti vazi. Isto velja tudi za gorsko cvetje.

Nageljne postavimo v srednje široko, precej visoko kristalno vazo. Dodamo jim samo zelenja in nobenih drugih cvetic. Vaze z nageljni ne postavimo na sredo mize ali na okno, temveč na kakšno komodo ali na polico pred ogledalo. Zrcaljenje tega

razkošnega cvetja bo povečalo svojo krasoto.

Vrtnice, kraljice rož, damo v porcelanasto vazo, katero postavimo tako, da je za njo ogledalo, svetel zid ali enobarvna zavesa. Tako same jih človeško oko laže občuduje.

Včasih prinesemo z izleta sveže listje, morda tudi cvetje sadnih dreves. V visoki vazi bo ena sama vejica osvajala vse poglede, samo postaviti jo je treba na nizko mizico v kotu.

Vseh vrst marjetice, mak in sploh poljsko cvetje damo v glinasto, moderno okrašeno posodo.

Šopku španskega bezga se lepo prilega nekaj istobarvnih tulipanov, ki jih lepo razporedimo v vazi.

Ekzotična orhideja pa naj živi sama v majhni dragoceni vazi v najlepšem delu naše sobe.

KUHINJA

Špinača. Špinačo zberi, operi in v slanim kropu naglo skuhaj v odprti posodi, da ostane zelena (7–10 minut). Napravi redko prežganje iz masti, moke, čebule in peteršilja, prideni odcejeno, sesekljano špinačo, prilij nekaj juhe ali mleka, dodaj malo strtega česna, sol, poper in nekaj smetane ter prevri. Špinača ne sme dolgo vreti, sicer izgubi barvo.

Špinača zabeljena. 1½ špinače pripravi in skuhaj kakor prej. Dobro odtečeno potresi v skledi sesekljanim česnom in poprom ter polj z oljem. Ali jo zabeli z drobtinami, ocvrtimi v presnem maslu.

Špinača z jajci. Navadno narejeno špinačo obloži ob robu sklede za vsako osebo eno posajeno jajce (volovsko oko). Med pečenjem potresi rumenjak z dobro nakakanim jezikom, gnjato ali z nastrganim parmezanom.

Porova prikuha. 1 kg pora operi, zreži na kolesca, kar je belega, prevri v slanim kropu ter stres v kozico na dve žlici masti, prilij nekaj žlic juhe ter pokrito pari. Na zmečkanega potresi žlico moke in toliko drobtin in ko se prepraži, prilij zajemalko juhe in nekaj žlic smetane, osoli in še pol ure kuhaj.

Zvezni minister Waldbrunner gre v Ameriko

Zvezni minister za promet in podržavljenja podjetja Waldbrunner je bil povabljen na obisk v ameriške Združene države. Minister je vabilo sprejel in ameriške oblasti pričakujejo, da bo dne 23. aprila prispel v New York, kjer se bo ustavil par dni, a nato bo nadaljeval pot v Washington, da se posvetuje z raznimi vladnimi uradi o prometnih in drugih tehničnih industrijskih vprašanjih, ki zanimajo Avstrijo in USA.

Waldbrunnerjev obisk ima študijske namene in je dala zanj pobudo ameriška „Ustanova za zunanjo pomoč“ (FOA). Je to poseben vladni urad, ki je prevzel naloge bivšega ERP. Ta razpolaga z denarnimi fondy, ki jih je Amerika namenila za gospo-

darsko pomoč evropskim in azijskim državam.

Waldbrunner bo poleg prestolnice obiskal še več drugih ameriških industrijskih središč, kot Chicago, Knoxville, Dallas, Los Angeles, San Francisco, Pittsburg in Buffalo. Sestal se bo z vodilnimi ameriški strokovnjaki na področju proizvodnje električne energije, predvsem s predstavniki TVA (Tennessee Valley Authority), ki je posebna zvezna ustanova za dolino reke Tennessee in je na njej zgradila velike hidroelektrične centrale. Sestal se bo tudi s strokovnjaki avtomobilske industrije, premogovništva, jeklarstva, zračnega prometa in atomske energije.

Viteštvo

Stanko je pravkar prečital knjigo o viteških časih. Zelo so mu bili všeč junaki, o katerih je govorila knjiga.

Šel je Stanko na sprehod in še vedno mislil na knjigo in si očitil: „Ah, zakaj se nisem jaz tačas rodil? Kako hraber vitez bi bil! Boril bi se s sovražniki države in Cerkev, branil bi slabotne in ščitil male in zatirane.“

Ravno je premišljeval, kako bi se zavzel za slabotne, pa je zagledal dečka, ki je prevrnil stari ženici košarico z jabolki, potem pa zbežal in se še norčeval iz ženice, ki je morala spet pobirati raztreseni sad. Stanku se je ženica smilila, pa se je sramoval pred ljudmi in ji ni pomagal pobirati jabolka. Jezil se je pa na hudobnega dečka. Rad bi bil skočil za njim in ga kaznoval, pa si je mislil: „Morda je močnejši ko jaz in bi on mene nabil. Ljudje bi se mi pa potem smejali.“

Tako je šel Stanko mimo ženice, ne da bi ji pomagal. Zdaj ni več mislil o sebi, da bi bil zmožen in vreden viteškega imena. S svojo obzirnostjo in bojazljivostjo bi bil kaj malo opravil v tistih junaških časih.

Pa vendar, koliko je priložnosti še tudi danes, da pokažeš viteštvo. Vsak dan se ti nudi sto prilik za to. Toda samo za pogumne!

Postavi se za šibkega in ne boj se, če obrneš močnejšega proti sebi, da te premaga. Bojzljivec je, kdor drži z močnejšim proti šibkejšemu.

Vedno pa brani resnico, pravico, bori se proti zatiralcem in mučiteljem! Tak vitez bodi, Stanko!

Lepo vedenje

V RESTAVRACIJI — V GOSTILNI

Vstopi s pozdravom, poišči prostor, odloži prtljago na zato določeno mesto; v bolj-ših lokalih moraš to storiti že pri vходу.

Naroči, kar želiš, mirno pojej in popij, pazi, da ničesar ne pomažeš! Ne misli, da se tu ne znaš vesti, ker boš tedaj gotovo napravil kako nerodnost; vendar ne bodi zato prešern. Poštena dekleta ne hodijo sama v gostilno iskat tovarišije.

V GLEDALIŠČU

Kot v vsak javen prostor, pridi tudi v gledališče mirno. Ne vzbujaj pozornosti v obleki ali vedenju.

Oddaj površnik v garderobi, poišči svoje mesto ter mirno čakaj začetka predstave. Ne oziraj se okoli — pozorišče je oder. Ne smeš se preglasno. Preglasno, neprimerno govorjenje ni za gledališče, zlasti ne spada jo sem neslane opazke ali kakršne koli motnje med dejanjem na odru.

ZA BISTRE GLAVE

Nakladalci tega voza s pohištvo bodo dobili sigurno kakšno nagrado za svoje izvrstno delo. Lahko se prepričamo, da so nakladalci vdelali med pohištvo celo enega izmed prebivalcev. Gotovo se vam revček smili, zato ga morate rešiti! Kje je?

Rešitev velikonočnega labirinta: Druga pot od leve je pravilna. Velikonočni zajček mora pot nadaljevati vedno naravnost in ne sme kreniti vstran.

Rešitev: Če postavite sliko na glavo, bo ste našli možička nad ptico kletko.

ZA DOBRÓ VOLJO

Dober zgled. — „Vzemi si za zgled mravljičico, Katic!“ — „Saj si jo že jemljem, mama. Tudi jaz in že hodim nad sladkor.“

Tako! — Učitelj: „Za kazen napišeš stokrat: Sem lenuh!“ Učenec: „Ali naj dam to podpisati očetu?“

Za mladino in prosveto

KSAVER MEŠKO:

* N * O * Č *

Ne vem, je li pri drugih tudi tako, a meni se lepota življenja in sveta kakor tudi življenja gorje in bolelost v vsi svoji velikosti in neizmernosti razodeva najjasneje in najživeje v mraku, v temini, v noči. Bodisi v tišini noči, ki objame in zagrne človeka od vseh strani kakor mehke, skrivnostne zaves, iz katerih prihajajo — kakor na pozornici junaki pred strmeče gledalce — spomini iz davnine in iz zvečrajnjega dne; bodisi v nočeh, razbičanih od zbesnelih viharjev, tulečih čez svet v besnosti in obupu Dantejevih večnih obsojencev. Dan je živobarven kalejdoskop; kalejdoskop, oblaten in onečastjen po obilici brezmiselnih, glupih gledalcev.

A ponoči uživa človek lepoto sam. Vidi jo le svoje oko, uživa jo le moja misel, boža le moja duša, moli le moje srce. Cvet je, samo meni cvetoč; nevesta, izključno meni živeča v bajnem rajskem vrtu, z neprodinim, neprepeljivim obzidjem zavarovanem, s stoterimi zvestimi očmi in plamenčimi meči vedno čuječih kerubov zastraženem.

Kalejdoskop je dan. Še več — neprepeljiv brisalec in uničevalec lastnih slik je. Za dne beže slike, da jih oko komaj ujema. Zastrmimo ob kateri, obdrži jo hočemo verno in živo v očeh, v mislih, v srcu

— pa se pripodi že druga ter zagrne in zatemni zdaj s tanjšo, zdaj močnejšo senco prvo. Povsem zabriše jo čestokrat.

Vidimo na svojih potih krasoto božjo: sladko, nedotaknjeno deklico, najlepši odsev večne lepote stvarnikov; cvetje v najbujnejšem dehtenju; pokrajino prečudne lepote. Stali bi, strmeli, v žejnih požirkih pili to krasoto. Pa se nam oko in misli morajo v hipu vrniti v težke, meglenopuste, jesensko hladne razmere in skrbi vsakdanjega življenja in borjenja. Kakor bi pokrili neprodiren oblak sonce in bi padla na pokrajino v hipu pepelnata senca, zastro in zatro te skrbi na mah vso krasoto božjo, vso otroško-čisto radost, ki smo jo še pravkar čutili in uživali.

Toda noč je miren pripovedovalec, čudovit slikar. Kakor preudarna, počasna babica strmečim, z očmi in usti poslušajočim vnukom nam pripoveduje dogodke včerajšnjega dne, nam baja o zgodbah davnih let: „Ali še več? Ali še pomniš?“ — Dogodke, lepe in sončne, da je noč kakor en sam sladki sen; dogodke, polne mračnih očitkov, padajočih na srce in na dušo kakor ščemeči, žgoči udarci, da se nam misli zvijajo v silni bolesti kakor telo umirajočega ranjenca.

ŠTUDENTJE-SREDNJEŠOLCI IZ GORICE

vabijo na kulturno prireditev v soboto, dne 23. aprila ob 8. uri zvečer, ki se vrši v okviru domačega Slovenskega kulturnega društva.

o Kolpingovi dvorani o Celoveu

SPORED:

1. Uvodna beseda.
2. Od morja smo doma (zborna recitacija, izvajajo licejci).
3. Narodni: C. Pregelj — Škrjančkova budnica, H. Volarič — Na plan! (izvajajo učiteljskišniki).
4. Venček planinskih z odrskim prizorom (priredil prof. M. Filej. Poje mešani zbor učiteljskega pod vodstvom prof. M. Fileja):
Zvonjenje. — Bom šel na planine. — Izidor ovčice pasel. — Kaj pa ti vriskaš? — Rožic ne bom trgala. — Pastirica krav'ce pase. — Glejte, že sonce zahaja.
5. Šaloigra.

Isti program ponovijo študentje-srednješolci v nedeljo, dne 24. aprila ob pol 3. uri popoldne

■ pri Voglu o Št. Primožu ■

ŠOLA ŽIVLJENJA

Oj mnogo je danes ti treba umeti, da v svetu pretkanem zamoreš živeti, učenja se toliko ti ukazuje, da večkrat ti duh in telo omaguje. A ura le pride nekoč zaželena, da skušnja slednja ti je dovršena, ko k svojemu kruhu za mizo se usedaš in v dneve bodoče z brezskrbnostjo gledaš! — A šola najtežja je — „šola življenja!“ Pri zibki začenja že njena se doba

ter spremlja te zvesto do hladnega groba. Obilo predmetov je v njej neprijetnih, izkušenj je težkih — vprašanj zagonetnih. Premnogi nje paragraf krut je in oster! — Oj šoli življenja pač težko si mojster! In ko se bo žitja ti zvezda utrnila, izkušnja najzadnja tedaj bo minila. Lj v šoli življenja grešil si veliko, li morda izpiti izvršil z odliko, o tem se tedaj šele bode sodilo, ko bodeš položen že — v tiho gomilo.

Lev N. Tolstoj:

Dedni delež

Prevedel Alojzij Gradnik

Neki oče je imel dva sina. Rekel jima je: „Umrl bom, razdelita vse na polovico.“ Ko je oče umrl, si sinova nista mogla razdeliti brez spora. Šla sta k sosedu, da jima razsodi. Sosed je vprašal, kako je velel oče, da si razdelita.

Ona dva sta rekla: „On je velel razdeliti vse na polovico.“

Sosed je rekel: „Raztrgajta torej na polovico vsa oblačila, razbijta na polovico vso posodo in na polovico razrežita vso živino.“

Brata sta poslušala sosedu in nič jima ni ostalo.

Hitri računar. — Učitelj: „Računaj, Janezek! Hiša ima 4 nadstropja. V vsako drži 15 stopnic. Koliko jih moram prestopiti, če hočem priti v najvišje nadstropje?“

Učenec naglo: „Vse gospod učitelj!“

Oprezen. — „Zakaj pa trgaš te liste iz knjige?“ — „To so ti, ki sem se jih že naučil, očka. Bojim se, da se jih ne bi še enkrat učil.“

J. Ribičič:

Meč in zlato

Pred davnim časom sta se srečala meč in zlato.

Meč se je svetil in zlato je žarelo.

Pa ju je omamila zavist, da sta se začela prepirati.

„Kaj se šopiriš!“ vzklikne meč. „Toliko vendar ne zmoreš kot jaz! Ako hočem, prebijem vsaka vrata, zlata ali jeklena!“

„Kaj bi se bahal!“ odgovori zlato. „Kar ti zbiješ, jaz popravim. In vrata, ki jih ti ne moreš zbiti, jaz odprem, pa če jih brani sto jeklenih mečev!“

„Mene se vse boji!“ zavpije meč.

„A po meni vse hrepeni!“ pravi zlato.

„Kamor pridem, izvabim solze!“ trdi meč.

„A jaz solze posušim!“ se zmagonosno posmeje zlato.

Meč pomolči osramočen, pa se domisli:

„Če zamahnem, prinesem smrt!“

Zlato žari od sramu, pa premišljuje in premišljuje, a se ničesar ne domisli. Pa pravi: „Kaj bi se prepirala! Združiva se in ves svet bo najin!“

In od tega dne sta meč in zlato nerazdružljiva.

Slišimo podnevi lepo besedo, ki nam pade v srce kakor svetlo razodenje, kakor pesem, polna sladkosti in božajoče miline, osrečujočega blagoslova polna. Ves dan bi radi nosili v duši nje pojočo lepoto, da bi jo na vseh svojih potih uživali, opajali se z njo. Pa slišimo čez hip drugo, sovražno in grdo, da prva pred njo zbeži kakor plaha deklica pred pijanim, hlepečim razuzdancem. Zakaj najhujši sovražniki lepote in poezije so ljudje. Teh se je treba bati, teh se ogibati. Zakaj z eno besedo, lažnivo, surovo, z dvoumnim, zaničljivim smehljajem, s sovražnim pogledom nam uničijo svet poezije, nebes krasoto.

A ponoči smo sami. Ne vidimo ljudi, ne slišimo njih bedatega govorjenja, ki nas draži in vznemirja, ranja in nam zadaja bol. Le noč govori z nami, tiho in mehko, kdaj kot ljubeče dekle od prvem sestanku v sanjavej pomladnem večeru, kdaj mogočno in pretresljivo, kot bi prihajal sam Večni Sodnik s trumom apokaliptičnih jezdecov sodit žive in mrtve. Isto je z bolelostjo. Ob belem dnevu obledi; ob veseli sončni luči se razdrobi in razprši; ob mogočnem dihanju in hrupu tisočglavega življenja se nje obupni vzkriki poizgube in zadušijo. A v noči, tih kakor bučni, stopi pred nas v vsi svoji strašči in moreči ogromnosti, v vsi brezdanji globokosti in v vsi nadzemski svetosti.

Vse preslikovito življenje, vso radost in bol naših src bi moral prepisati, če bi hotel podati približno popoln niz slik, ki nam jih pred dušo slika in čara slikar noč, če bi hotel zbuditi vsaj daljen odmev klicev, ki nam kliče z njimi v spomin našega življenja dni klicar noč.

Zbudim se sredi noči. Zaslišim od daleč žvižg lokomotive — kakor objestno-otočen vrisk fanta, ki se poslavlja od doma in se odpravlja v tujino. Kar mi v hipu pričara slikar noč pred dušo sliko, ostro začrtano kakor risbe Rembrandtove — šele pred nekaj dnevi sem gledal to sliko živo. Sedim v vlaku, v kotu ob oknu. Na večer gre; čez dolino pršijo zadnji žarki sonca, ki izkrcaveva nad širokimi, ploščatimi vrhovi pogorja. Stran doline od hriba po živa že v senci in hladu... Po travniku ob prog tečeta za vlakom majhen pastir in še manjša pastirica. Mahata nam z rokami, smejita se, da se jima beli zobje bliskajo, kričita nam pozdrave, da se njiju vik dviga iznad ropotanja vlaka kakor pesem pevca solista iznad orkanskega vrvenja godbe... Elizijško radosten je bil smeh srečnih otrok in njih pozdravljanje je vrelo iz src kakor preobilna, prekipevala ča sreča. Slišal sem ta smeh, te burne pozdrave med drdranjem koles, med škripanjem voz vso pot. Vozil sem se dolgo v noč. Potniki so govorili, se glasno smejali, hudovali se in kleli; a vse to sem slišal kakor iz silne daljave, od nekdaj iz gore, ki smo se vozili ob njej. Ob meni in v meni se je glasila le tišta elizijska, nedolžna mlada radost.

In kadar se zbudim ter zaslišim iz daljave zdaj težko in sunkovito, zdaj umerjeno, enozvočno drdranje vlaka, mi pogostoma kar nenadno zavriska in zapoje vsa soba tisti neskrbni, razposajeni srečni vik in smeh; in jasno, da bi ju prijel in po licih pobožal, vidim pred seboj pastirčka in pastirico, kako bežita za vlakom, nam mahata, nas pozdravljata...

Iz bodočnosti celo nam slika noč ter nam kliče pred dušo dogodke, ki jih šele bomo doživeli.

Koncem avgusta leta 1897 sem prišel v samostan očetov benediktincev v št. Pavlu v Lavantinski dolini. Pri kosilu so sedeli očetje, ko sem prišel v samostan. Ker je bil opat bolan, je šel strežaj naznaniti me samostanskemu dekanu. Castiljiv starček je prišel čez čas iz obednice, me prijazno sprejel, povedel me v prostrano dvorano ter me predstavil zbranim redovnikom. Po obedu me je povedel v celico, pripravljen zame. „Lep razgled boste imeli,“ mi je prijazno govoril, ko sva stopala proti oknu. Radoveden sem pogledal v dolino, pa sem kakor v tla uko-pan na mestu obstal. Pod samostanom ogromni, a ne prepisano raznobirni preprogi slično polje: rumena strnišča, še zeleneče silje, rjave brazde na novo razoranih njiv. Na ozarah koncem ene njive je stala vprega močnih rjavih konj, hlapec je sedel na plugu ter mirno južinal. Potem hrib. Sredi hriba pa; glej, iz rjavih, na kupe zloženih zemeljskih ruš ogromen križ.

„Saj sem to pokrajino že videl,“ sem si dejal ves zavzet. „Pred nekaj nočmi šele, v snu.“

Vsak dan sem v času, kar sem bival pri učenih sinovih sv. Benedikta, z začudenjem ogledoval pokrajino in tisti križ na nasprotnem hribu, ki se mi je bil v sanjah neke prejšnje noči tako živo zarisal v spomin.

Še sedaj stojim v mislih in spominih marsikake noči v samostanski sobici v št. Pavlu in strmim silno se čudeč, v tisti na hrib položen križ.

Resnično, čudovit slikar je noč. In mogočen klicar je, klicar iz davnih dni, iz skrivnostnih dalj.

„Nemirna bo noč. Zakrešnikov Miha spet joka po lesih,“ mi je govoril stari cerkovnik in gostilničar Blaž, ko je bil odzvonil večno luč in sva stala pred cerkvijo. Zamisljen, z nekako tiho skrbjo se je zagledal v gozd pod cerkvijo. Šumelo in bučalo je v prepadu med cerkvijo in goro, kakor bi bobnel narasel planinski hudournik. Pa sem vedel, da ob tem času teče tamošnji potoki pokojno in tiho.

„Kaj je s tem Miho?“ sem vprašal radoveden.

Počasi sva stopala od cerkve navzgor proti župnišću, in Blaž mi je pripovedoval med potjo s svojo počasno govorico Mihovo usodo in gorje.

(Nadaljevanje na 8. strani)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ARKADIJ AVERČENKO:

Prepir zaradi čaja

ALI NE PRASKAJ SE, KJER TE NE SRBI

Iz moje delovne sobe se preko tesnega dvorišča povsem dobro vidi v izbo mojih novih sosedov, mladih zakoncev. Vsako gorje in vsako veselje morem sodoživljati, razumeti vsako besedo. Ampak najzanimivejše je bilo pa vendarle vsakdanje življenje...

Nekega večera sta sedla mlada zakonca čisto spokojno za čajno mizo. Žena je vzela čašo, jo obrisala z brisačo, postavila na podstavek in vprašala: „Ali hočeš bolj temen čaj?“ — „Gotovo, saj to vendar že veš!“ je zagodrnjal mož. Ne da bi umaknil pogled s časnika, ki ga je bral, je prijel za čašo, napravil pošten požirek in skočil besen pokonci: „Kaj pa je to?“ Zvijal se je na stolu kakor ptič, ki ga je zadel kroglja, potem pa stekel okrog mize, zaničljivo pogledal svojo ženo in srdito dejal: „To si storila nalašč!“ — „Kaj pa?“ je začudeno vprašala žena. — „Dala si mi vrelo vodo!“

„Če že daš komu vrel krop, ga moraš vsaj opozoriti na to...“ — „Čudno, našemu prijatelju Nikolaju vedno dam tak čaj, pa se ni še nikoli pritožil...“ — „Ker Nikolaj nima grla, ampak strešni žleb... Ta Don Juan!“ — „Kaj pa nameravaš s tem reči?“ — „Pusti me z Nikolajem v miru! Ne prestando me jeziš. Danes mi daš vrel krop, jutri vrel krop in to se nadaljuje tako dolgo, dokler me ne bo konec. Potem s svojim Nikolajem lahko zadovoljno in srečno živiš in se ti ni treba bati, da bi te tvoj mož presenetil...“ — „Kaj hočeš s tem reči?“ — „Pravim, da če mi še enkrat daš vrel krop...“

Žena je planila pokonci, prevrnila stol in zavpila: „To ni vrela voda! To je čaj! Navaden čaj! Vsi pijemo ta čaj, barbar ti... vsi pijemo ta čaj...“ Videl sem, kako so se odprla stranska vrata in je vstopila suha ženska, po vsej priliki sorodnica. Žena je prišla suho damo za roko in zavpila: „Lili, naj sodi! Na stvari je neprizadeta. Lili, pokusi čaj, ali je vroč?“ Lili je vzela čašo, pokusila in dejala: „Fej te bodi... čaj je mlačen.“ Mož se je prijel za glavo, tekal je po sobi ko blazen in histerično vpil: „Mlačen? Ha, ha... mlačen... Vsi držite skupaj... Vsi ste proti meni... Če je to mlačna voda, ste vsi skupaj lopovi, sleparji...“ — „Vladimir Ivanovič, je ponosno rekla Lili, „me ne lahko žalite, ker sem ubogo dekle, ki stanuje pri svoji sestri, vendar morate premisliti, kaj govorite.“ — „Meni ni treba nič premišljati...“ je besno vpil mož. „Prosim... Toda reči moram, da je vaše ravna-

nje prostaško... Če vam moja sestra ne ugaja, čemu ste jo potem poročili? Moški, ki se norčuje iz brezbrambnih žensk, je v mojih očeh prostaški...“

V tem trenutku so se odprla vrata in v sobo je stopila stara varuška. „Kaj pa tako hrumite?“ je dejala ogorčeno. „Otrok je pravkar zaspal...“ Mož je zgrabil varuško za ramo, jo vlekel k mizi in zaklical: „Vi ste edina pametna ženska v tej hiši... Povejte, ali je mogoče ta čaj piti?“ Varuška je pokusila čaj, potem je rekla z glasom najglobljšega prepričanja: „Ne, tega čaja ni mogoče piti...“ — „Nu, ali nisem vedno dejal, da je varuška pametna ženska?“ je rekel mož. — „S teboj drži, ker bi rada večjo plačo. Le dela se tako, kakor da bi si bila jezik oparila.“ — „Kako, jezik oparila?“ je zaklicala varuška. „Čaj je vendar popolnoma mrzel...“ — „Kaaaj?“ je zdaj zarjul mož. „Spravite staro ven, sicer jo zadam...“ — „Milostljivi gospod!“ je zaklicala starka in začela jokati.

Nisem mogel več ostati brezbrizen gleda-

Limbarski:

KAZNOVANI ZAJEC

(Resnična zgodbica)

Dokler je živel Kotar, dolgočasje v Zakotju nismo poznali. Mož je zmeraj katero uganil ali koga „nasukal“; vsak teden je napravil nekaj, kar nas je spravilo v dobro voljo. Na piki so ga imeli tudi orožniki, ki so mu stopali na prste.

Bilo je konec listopada, priroda se je pripravljala na zimsko spanje. Poljski pridelki so bili v Zakotju že pospravljeni, samo na Kotarjevem zelniku je še ležalo nekaj storov in zelnatega perja. Drugod ga ni bilo videti; Kotar je dobro vedel, čemu je to na pravem mestu.

Sedel je navadno za mizo ob oknu, od koder se je videlo daleč na zelnik. Narahlo ga je nekoliko odprl, zakaj njivica ni bila daleč od hiše. Živalco, ki je pravkar prispela iz gozda, bi bil vznemiril vsak najmanjši šum in prečrtal možakove račune.

Kotar se je previdno dvignil, na obrazu mu je igralo zadovoljstvo. „Lepo rejen je videti, zdaj je prišel pobirati perje,“ je dejal potihom sam pri sebi. Tam so nastavljene zanke, ena ga bo že prijela.

Zelja se mu je kmalu izpolnila. Zajcu je obtičala noga v močni zanki, pritrjeni

lec. Segel sem po klobuku in stekel k sosedovim. „Oprostite,“ sem rekel, „da vdiram k vam kot neznanec. Skozi svoje okno sem videl vse, kar se je bilo v tej sobi odigralo. Vsak izmed vas, gospoda moja, ima s svojega stališča prav. Vi, milostljiva gospa, ste svojemu možu res podali zelo vroč čaj. Vaš mož si je opeknel ustnice in se začel z vami pričkati. Čez deset minut je prišla v sobo vaša sestra in je po pravici rekla, da je bil čaj mlačen, saj se je bil v tem že ohladil. Čez nadaljnjih deset minut je prišla še varuška in tedaj je bil čaj, kajpada, že mrzel. Kakor znano, se topla tekočina, če pride v dotiko z zrakom...“

„Oprostite, gospod,“ je vprašal mož, „kaj pa hočete pravzaprav?“ — „Jaz? Prav nič... Hotel sem vam samo odpreti oči... Videl sem iz svojega okna, kaj se je bilo odigralo v tej sobi.“ — „Čudno opravilo to,“ je pripomnila sorodnica, „če se kdo vtiho-tapi v tujo hišo in potem še neznanim ljudem pridiguje moralo... Fej te bodi!“ In varuška je rekla: „Pri moji prejšnji gospodi, tam je tudi včasih prihajal takle imeniten gospod, a kasneje je bil pa iz predsobe izginil plašč...“

In zdaj so stali vsi štirje tu, pozabili na svoj prepir in me besno gledali... Smehljaje sem odšel...

„Aha, mrcina, zdaj te imam!“ mu je prepeval slavošpeve. „Vse leto mi delaš škodo — ti in tvoja zalega. In še drevje bi mi rad oglodal — lepe mlade hruške in jablane, ki mi na srcu rastejo. Prav, da si se ujel, naučil te bol kozjih molitvic. Pomni moraš, kdaj si stopil zadnjič na mojo zemljo.“ — To je izrekel in zgrabil zajca za ušesa; s šibico, katero je držal v levici, pa ga je narahlo otrkaval.

„Ta pa zna,“ se je muzal orožnik in pospešil korake.

Kotar ni čakal, da bi ga mož postavil vprašal, kaj počenja. Na dolgo in široko je začel pripovedovati, zakaj pretepa ubogo živalco. „Ves fižol mi je požrl in še vrt bi mi rad uničil, ta škodljivec. Ampak jaz mu bom že pokazal, kaj se pravi hoditi na mojo zemljo!“

„Dovolj ste mu jih naštel,“ se je smejal orožnik. „Dolgošec si bo zapomnil in spreobrnil. V hosti naj ostane, tam je njegova domačija.“

„Prav imate,“ je čudaku ugajalo. „No, ali nisem prav napravil?“

Orožnik je bil radoveden, kaj namerava še storiti. Dedec je vsega zmožen in povrhu še nekoliko prismojen.

„Izpuštil ga bom, kaj pa mislite?“ je dejal prav resno in rahljal zadrženo zanko.

Zajec je bil še ves odrevenel in se ni mogel takoj odstraniti.

Kotarju pa ni ugajalo, da mu mali divjak tako malo zaupa. „No, le pojdi! Midva sva opravila,“ mu je v slovo pritisnil krepko brco.

Šele zdaj se je zajec zavedel prostosti ter jo je ubral proti gozdu. Sprva je nekoliko šepal, toda prejšnja gibčnost se mu je kmalu povrnila.

Kotar si je zadovoljno mel roke in rekel: „No, pa recite, gospod orožnik, ali nisem jaz v resnici dober človek?“

„Vidim, vidim,“ mu je potrdil orožnik. „Toda povejte mi brez zavijanja, kaj bi bili vi napravili v primeru, če bi bili sami, če bi mene ne bilo zraven?“

„Še bolj bi ga bil premikastil,“ je odgovoril hitro brez premišljanja. „Tako pa se bojim zakona o trpinčenju živali in vi bi me lahko naznanili.“

Orožnik je zahteval, naj govori resnico. „Recite rajši, tako bi mu bil priložil, da bi bil zajec takoj izdihnil.“

Kotar se je branil, da to ni res ter da mu ne sme podtikati slabega namena. Naposled je orožnik odnehal in možaka sta se mirno poslovila.

Miha je bil zvečer doma izredno dobre volje. Z izidom dogodka je bil očitno zadovoljen. Samo Katarina je nekaj godrnjala; jezilo jo je, ker se je namesto pečenke morala zadovoljiti z grenko črno kavo.

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine

(13. nadaljevanje)

„Sto, ako ne več.“

„Ali ste tako prijazni ter mi poveste, da morem najti, kar iščem?“

„Zlato in srebro ni moje, temveč je last Boga, ki mu je posvečeno“, je odgovoril škof.

„Odgovori hitro; nobenih izgovorov več, dobri gospod. Kje se dobi vse ono?“

„Ne bom ti pravil, krvoločnež; vsaj v tem oziru se varaš in morje naj pogoltni te zemeljske zaklade, zaradi katerih si prelil toliko krvi. Razbojnik, še enkrat ti pravim, nič ti ne povem.“

„Vzemite to deklico, fantjel!“ je zavpil Kajn, „vaša je, storite z njo, kar vam je drago.“

„Rešite me! Rešite me!“ je prestrašeno kričala Tereza ter se oprijemala škofovega oblačila.

Razbojniki so pristopili in prijeli Terezo. V tem trenutku je planil Francisco izza kapitana in sunil prvega razbojnika v stran.

„Ali ste možje?“ je zavpil, ko so se razbojniki umaknili.

„Sveti mož, spoštujem vas in častim. Toda, žal, rešiti vas ne morem,“ je nadaljeval žalostno. „Ali poizkusiti hočem vendarle. Na kolenih — na tvojo ljubezen do moje matere — na naklonjenost, ki si mi jo izkazoval vedno — te prosim, ne stori tega strašnega dejanja. Fantjel!“ je nadaljeval Francisco, „pridružite se mi ter prosite kapitana; prehrabri ste, premoški, da bi storili kaj

slabega slabim in nedolžnim ljudem, ali celo prelili kri tega svetega moža in te uboge trepetajoče deklice!“

Nastal je molk — videti je bilo, kakor da razbojniki pritrujejo Franciscu, dasi si nobeden izmed njih ni upal govoriti. Mišice v kapitanovem obrazu so se tresle od razburjenosti, toda iz katerega vzroka, se ni moglo dognati.

V tem trenutku je postal ves prizor še bolj zanimiv. Terezina služabnica, ki se je bila od strahu zgrudila na kolena, je boječe gledala po morskih razbojnikih; naenkrat je vzkliknila od veselja, ko je bila nenadoma zagledala med njimi enega, ki ga je dobro poznala. Bil je to mlad mož, kakih petindvajset let star ter je imel le malo brade. Bil je prej njen zaročenec in ona je že več nego leto dni žalovala za njim, ker je mislila, da je že mrtev, zakaj o ladji, s katero je bil odšel, ni bilo čuti nikdar več. Zajel jo je morski razbojnik in šel je med nje, da si je rešil življenje.

„Filipo! Filipo!“ je zaklicala dekle. „Filipo je tukaj, rešeni smo!“

Filipo je takoj spoznal. Njen pogled ga je takoj zopet spomnil minulih dni sreče in objela sta se vsa srečna.

„Reši jih, prizanesi jim! Na spomin moje matere! To zahtevam od vas!“ je zopet vzkliknil Francisco ter se obrnil h kapitanu.

„Bog te blagoslovi, mladi mož!“ je rekel škof, stopil k njemu in položil roko na Franciscovo glavo.

Kajn ni odgovoril ničesar, n njegove široke prsi so padle od razburjenosti — ko je nenadoma planil Hawkhurst mednje.

„Prepozno smo prišli za denar, kapitan;

voda že stoji šest čevljev nad njim. Preostanejo nam le še zakladi.“

Videti je bilo, da so te besede kapitanu vrnilo zavest.

„Sedaj pa izkratka,“ je dejal škofu, kje je zaklad? Ne šalite se, sicer za Boga —“

„Ne izgovarjaj božjega imena,“ je odgovoril škof, „povedal sem ti že.“

Kapitan se je obrnil in dal nekoliko navodil Hawkhurstu, ki je nato zopet krenil v spodnje prostore zajete ladje.

„Odpravite tega dečka,“ je dejal Kajn razbojnikom ter pokazal na Franciscu, „ločite ta dva norca“, je nadaljeval ter pogledal Filipa in deklico, ki sta ihtela v objemu.

„Nikdar!“ je zakričal Filipo.

„Vrzite deklico moskim somom! Ali slišite? Ali me ne boste slušali?“ je zakričal Kajn ter vzdignil meč.

Filipo se je oprostil dekleta, potegnil nož ter planil proti kapitanu, da mu ga zasadi v prsi.

Kakor blisk pa je kapitan zagrabil vzdignjeno roko, mu zlomil členke ter ga vrgel na tla.

„Še tega je trebal!“ je vzkliknil posmehljivo.

„Ne boš naju ločil“, je dejal Filipo in poizkušal vstati.

„Tega niti ne mislim, fante!“ je odgovoril Kajn, „zvežite ju skupaj in ju vrzite s krova!“

Izvršili so to povelje, zakaj razbojniki se niso samo zbal kapitanove hladnokrvnosti, temveč so bili tudi divji zaradi napada na njegovo življenje. Ni bilo treba zvezati skupaj nesrečne dvojice. Tako močno sta se držala objeta, da bi ju bilo celo težko

ločiti. Tako so ju vrgli v morje.

„Zverinal!“ je vzkliknil škof, ko je začul pljuskanje vode, „velik odgovor boš dajal zato.“

„Sedaj mi priženite sem onadva!“ je rekel Kajn z divjim glasom.

Prignali so škofa in njegovo vnukinjo.

„Kaj vidite tam doli, dobri škof?“ je rekel Kajn in pokazal na krvavo vodovje, kjer je bilo vidite hrbtni plavuti morskih somov, ki so hitro plavali sem in tja, pričakujoč novega plena.

„Vidim krvoločne živali“, je odgovoril škof, „ki najbrže kmalu raztrgajo te uboge ude, toda nobene zveri ne vidim, ki bi bila podobna tebi. Tereza draga, ne boj se; tam gori je Bog, Bog, ki plačuje dobro in kaznuje hudo.“

Toda Terezine oči so bile zaprte — ni mogla gledati strašnega prizora.

„Dano vam je na izbiro; povejte vse, ali pa vas bomo mučili in potem vaše telo vrgli morskim psom. To vas čaka. Kar se pa tiče deklice, v tem trenutku jo izročim svojim ljudem.“

„Nikdar!“ je vzkliknila Tereza in skočila s krova v valovje.

Voda je pljusnila, repi so udarjali sem in tja, da se je vse penilo; kmalu pa je izginila črna barva in ni bilo videti nič drugega kakor čisto modro valovje in nenasitljive pošasti globin.

„Vijake! Vijake! Urno! Moramo zvedeti njegove skrivnosti!“ je zakričal kapitan ter se obrnil k razbojnikom, ki so se zgražali ob tej zadnji grozovitosti, dasi so bili sami brezsrčneži. „Primate ga!“

(Dalje prihodnjič)

NOČ

(Nadaljevanje s 6. strani)

Kmet gori v gorovju je bil Miha Zakrešnik, mož že bolj v letih. Mati, ki mu je dolga leta gospodinja, je umrla, pa se je oženil. Mlada dekle je vzel. Ko je ne bil Mlada žena je zaničevala postaršega, preprostega moža, v časteh pa je imela druge, mlajše. Miho je to grizlo in morilo, pa se je vdal pijaci. Nekega jesenskega dne je pil ves dan v cerkovnikovi krčmi. Molčeč je bil, zamišljen, od sile potrj; zdaj je iz globoke togobne zamišljenosti bolešno zavzdihnil, kakor bi bojeval sam s seboj hud boj. Če so ga kaj vprašali, je pogledal plašno, čudeč se, kakor ne bi vedel, kje je, kdo so ti ljudje, ki ga ogovarjajo, kaj hočejo od njega. Proti večeru je plačal in odšel. A ni šel domov v goré, proti gozdu v globeli je krenil. Videli so, kako je sedel na trato ob šumi spodaj. Proti mraku je domača hčerka, ki je na njivi krompir kopala, slišala, kako je jokal, vmes glasno vzdihoval: „Jezus, Marija, pomagajta!“ A je sodila, da joka in govori iz pijanosti, in se ni dalje menila zanj. Drugi dan so ga našli pastirji v gozdu na bukovih vejah visečega.

Stara povest iz našega ljudstva, žalostna zgodba o

možu in mladi ženi.

Blaž je pripovedoval z lahkim, dvorljivim usmevom. Zdel pa se mi je ta smehlaj kakor smehlaj sonca, ki sije na žalostno pogorišče.

„In zdaj blodi Miha po lesu, kadar se napravlja nemirna noč in huda ura, ter glasno joka in stoka,“ je počasno zaključil Blaž žalostno pripovedovanje.

Zbudi me ponoči vihar, ki buči po gozdovih pod cerkvijo in gori po gori. Tiho ležim na postelji, strdim v temino in poslušam. Kar zaslišim skozi noč iz globeli pod župniščem točeče, obupne vzklike: „Jezus, Marija, pomagajta!“

Sedel sem popoldne v sobico gori na Zilji. Pa so prihiteli v sobo tri preplašene male vaške deklice... „Gospod, Vaznikov Tonček je v Dravo padel,“ so hitele razburjene, vse hkrati. — „Pa je utonil?“ sem se vznemiril — Tonček je bil moj učenec, fantič kakor Murillovi angelčki. — „Utonil. V čolnu pred hišo je bil. Pa mu je pal klobuk v Dravo. Nagnil se je za njim, pa se prekucnil v vodo. Drava ga je odnesla.“ — „In ni bilo nikogar v bližini, da bi ga bil rešil?“ — „Ne. Otroci so bili sami doma.“

Proti večeru je prišel oče. Na zunaj dovolj miren. A videl sem, da močni mož omahuje pod težo udarca. Da naj dam zvoniti, je prosil; in da naj sporočim

o nesreči v časnike, če bi utopljenca kje našli. Da bi rad šel k pogrebu. In kje bo njegov otrok pokopan, bi rad vedel.

Nekaj dni navrh, še preden so potegnili utopljenca iz reke spodaj v Rožu, je prišla mati. Vsa bleda, strta. In mi je priznala: „Ne prenesem več tega. Vse noči ne spim. Komaj malo zadremim, že zaslišim iz Drave klic: „Mati, mati!“ Tonček me kliče.“

Zakrila si je od solz in prečutih noči motne, s krvjo podplute oči in je zaihtela bridko in bolešno, kakor bi si kanila dušo izjokati. Tolažil sem jo, kakor sem vedel in znal. A čutil sem s težko bolešjo, kako brez moči so vse lepe besede ob taki boli: v veter govorjene, v vodo pisane.

Prihodnjo noč sem nenadoma planil iz spanja in posluhnil. Čuj, ni li zaklinalo od daleč nekod, spodaj iz Drave brz: „Mati, mati!“

In potem nekaj časa noč za nočjo: vabeče, poželjivo šumenje vode, vmes obupen, groze poln klic: „Mati, mati!“

Resnično, prečudežen slikar je noč. In mogočen, bajen klicar; klicar iz sedanjosti, iz včerajšnjega, predvčerajšnjega dne; klicar iz prošlosti, iz daljnih dalj, iz meglene pozabnosti; klicar celo iz temne, s tisočimi skrivnostmi zakrite bodočnosti...

Če želite

- službo dobiti ali nuditi
- stanovanje najeti ali dati v najem
- hišo kupiti ali prodati
- avto kupiti ali prodati
- motorno kolo kupiti ali prodati
- zakonskega druga poiskati

ali če želite nekaj, česar ne morete dobiti v krogu Vaših znancev dajte oglas v

Naš tednik-Kronika

To je NAJENJEŠA IN NAJUSPEŠNEJŠA POT do izpolnitve Vaših želja

Voljo živo da SCHLEPPE-PIVO

AVE-MÖBEL

Doeni kupi,
kdor kovaliteto kupi!
Doeni kupi,
kdor AVE-Möbel kupi!

Ave-Möbel je kvalitetno pohištvo iz največje avstrijske specialne tovarne za spalnice. Tovarna in zaloga: Steinfeld/Drau. Podružnici: Celovec-Klagenfurt, Getreidegasse 1, Beljak-Villach, Moritschgasse, nasproti Parkhotela.

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT

STADTTHEATER

22. do 25. 4.: „Stürmische Herzen“, (ni za mladino).

26. do 28. 4.: „Paula“.

PRECHTL

22. do 28. 4.: „Weg in die Vergangenheit“.

VOLKSKINO

21. do 25. 4.: „Mädchenjahre einer Königin“.

DOBRILA VES

23. 4. ob 20. uri in 24. 4. ob 16. uri: „Sterne über Colombo“, (za mladino do 14. leta prep.).

27. 4. ob 20. uri: „Tarzan und das Sklavenmädchen“, (za mlad. do 17. leta prep.).

PLIBERK

23. do 25. 4.: „Das Kreuz am Jägersteig“, (od 14. leta napr.).

27. do 28. 4.: „Der Geisterschütze“, SCHROTTVERTRIEB Franz Rumwolf, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

Naš optik je: KARL SEKERKA dr. izpr. optik. Dobavitelj vseh bolniških blagajn. Celovec-Klagenfurt, St.-Ruprecht-Strasse 18

INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktober-Strasse 4. Električne stvari motorje, inštalacijski material, stroje za kuhinje, umivalne stroje. Izdelek Graz Wernsdorf.

Damske obleke, razne cene od . . . S 29.95
Damske Shantung bluze, samo . . . S 19.90
Balonski plašči, razne cene, od . . . S 198.75
Moški sacco-ji, razne cene od . . . S 168.75
Moške gabardine hlače, razne cene od . . . S 98.—
Moške Ami hlače, vse velik., samo S 47.90

TEKSTILNA ROBA

FERTALA

ŠMOHOR

Vsak teden nove pošiljke raznih avto-vozov samo Kä. Autozentrale POTUŽNIK. Celovec-Klagenfurt St.-Ruprecht-Strasse.

Da se more še bolje spati in zadovoljen biti, je samo mogoče na Okornovih modrocih, ker so strokovno osnaženi ter skrbno predelani. Zjutraj naročeni, zvečer dobavljeni. OKORN, Klagenfurt, Völkermarkter Strasse 1.

Hornophon — Rex UKW z 3-D-zvokom 1.950.— šil. tudi na obroke. OTTO GAGGL, Villach RATHAUS

Sanitarne naprave, centralne kurjave, vodovodne napeljave ANDLINGER, Celovec Adlergasse, tel. 20-52. Strokovni nasveti in brezplačni proračuni. Dobave po tovarniških cenah. Električne črpalke. Vse na zalogi.

Črke za portal pri Jenoch, Klagenfurt, Herengasse 14.

Solid Leistungsfähig Altbekannt MÖBEL Altbewährt Klagenfurt, St.-Veiter-Strasse 15 Telefon 22-58

Šivalne stroje

Kolesa

Celovec WIENERG. 10 GRUNDNER

Plašči iz balonske svile, dežni in za motoriste najceneje v strokovni trgovini V. TARMAN, Celovec-Klagenfurt, Völkermarkter Strasse Nr. 16.

RADIJSKI APARATI, ELEKTR. POTREBŠČINE, DVOKOLESA, ŠIVALNI STROJI. — Na obroke!

Radio KERN

KLAGENFURT, BURGASSE, TEL. 24-01

Klagenfurt, HERRENGASSE 10

DAMSKE PLAŠČE

MOSKE OBLEKE

najboljše kvalitete in kljub temu poceni pri

Pleikner OHG.

BELJAK, HAUPTPLATZ NR. 28

ZANESLJIVO NAJBOLJŠA SEMENA

dobite pri

Streit

BELJAK-VILLACH, Widmangasse 43

Posteljni vložki, omrežje cerkvenih oken

RUDOLF VOGT & SÜHNE

KLAGENFURT, Lindenheingasse 9, tel. 20-98

Ferguson-traktor

je pravi traktor za gospodarstvo

dobavljiv v najkrajšem času

Deželno zastopstvo:

Kurt Marktl & Co.

CELOVEC-KLAGENFURT

St. Peter - Völkermarkter-Str. 117

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

— Nedelja, 24. aprila: 07.20—07.25 Duhovni nagovor. — 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — Ponedeljek, 25. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Za našo vas. — 18.45—19.00 Šentjurja jagajo. — Torek, 26. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Zdravniški vedež. Predstavljamo vam: Kotmirski trio. — Sreda, 27. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Koroški zbori pojejo. — 18.45—19.00 15 minut ljudskega humorja in glasbe. — Četrtek, 28. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Razvojne črte slov. proze XV. — Petek, 29. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Akustični mladinski list. — 18.45—19.00 Tragedija borbe za kruh. Prežihov Voranc — Boj na Požiravniku. — Sobota, 30. aprila: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.30—19.00 Po planinah in dolinah naša pesem se glasi. — Nedelja, 1. maja: 07.20—07.25 Duhovni nagovor. — 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

ŠTEDILNIKE IN PEČI VSEH VRST

samo v strokovni trgovini

ING. MIKLAU

KLAGENFURT — DOMGASSE 16

Kolesa, motorji, lastna delavnica za stroje, delo solidno in poceni v znani celovski mehanični delavnici.

Zanesljivi odjemalci dobijo tudi na obroke.

Johann Novak

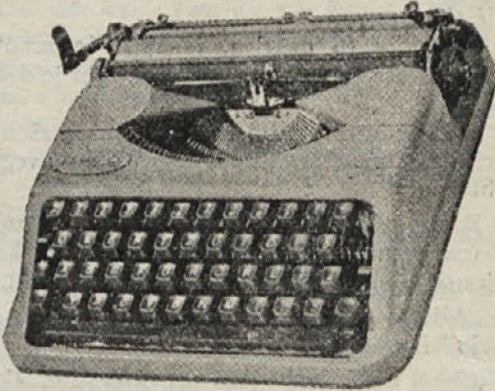
MEHANIČAR IN KLJUČAVNICAR

KLAGENFURT, Feldmarschall-Konrad-Platz 1

ALLE ARTEN BÜRO-, SCHREIB- U. RECHENM

Theodor Strein

Klagenfurt - Villach

Alle Arten

Büro-, Schreib- und Rechenmaschinen

GÜNSTIGE TEILZAHLUNGEN

ALLE ARTEN BÜRO-, SCHREIB- U. RECHEN

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kronika“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec-Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 4.— šil. za tuzemstvo. Pri plačilu za pol leta ali celo leto dobite popust.

Ime:

Naslov:

(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:

(Podpis)